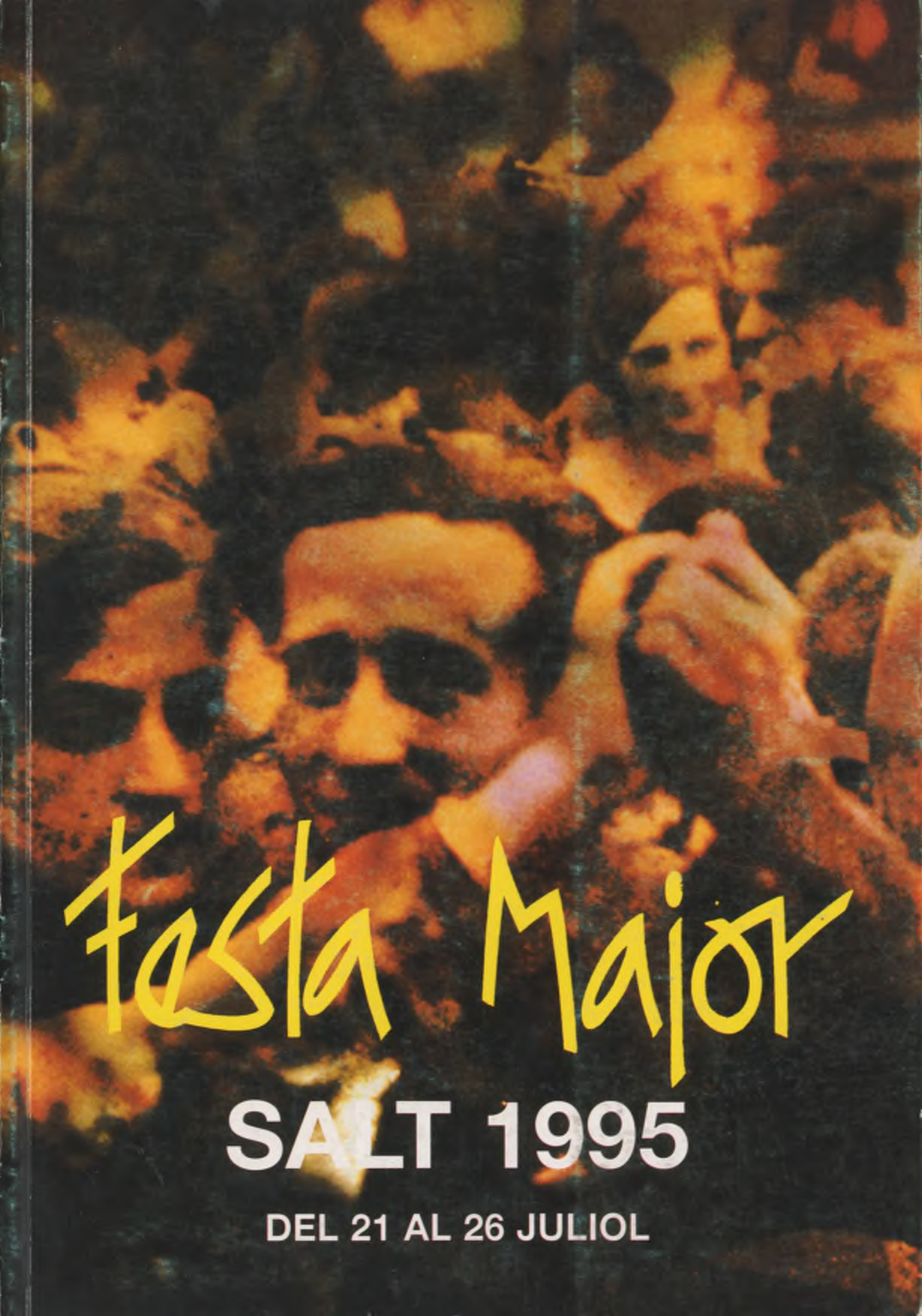
Festa Major
SALT 1995
DEL 21 AL 26 JULIOL

', us desitja una bona
'OR!!

Ajuntament de
SALT

glésia parroquial de Sant Cugat

L'AJUNTAMENT DE SALT, us desitja una bona FESTA MAJOR!!

Ajuntament de SALT

El Museu de Salt al mas Llorens (s. XI-XVII) i l'església parroquial de Sant Cugat

Agrupació Fotogràfica de Salt

SUMARI

Salutació 3
Municipalisme, sí gràcies ... 5
Comiat del President del Casal 7
Dejús de pluja 9
La Bassa dels ànecs 13
La Festa i els Gegants . 16-19
Una mica "a la recerca del temps perdut" 22-23
Els entorns de Salt 28-29
Retalls 32-33
Curiositats Saltenques 36-37
Records d'una Festa Major 39
Associacions del nostre poble
El Casal Saltenc (22-5-32 / 20-7-36) 41
La nostra Supervia 43
Pregó del Sr. Frederic Sanfeliu 45-47
1925-1995 setanta anys de programa de Festa Major 50-57
Programa d'actes 51-54
Les salutacions 58-59
Una llegenda sobre els orígens de Salt 60-61
La publicitat i la seva incidència en la societat 62-63
Alguns textos claus de l'encíclica 65-66
La Rosó en Festa Major 67
La interculturalitat a la biblioteca 68-69
El pollastre 70-71
El plat de fusta 73
Art Salt 74-75
Un estiu amb imaginació 77
El circ 78-79
Gramc, un projecte intercultural 81-82
El Ter circula per Salt? 84-85
Verdaguer, 150 anys 86-87
Els primers programes de la Festa Major 89-90

Salutació

Que Salt té una vella tradició de festes majors, bé que ens ho demostra la col.lecció de setanta anys de programes que hem pogut aplegar i als quals dediquem el tema central d'aquest que teniu a les mans. Alguns encara recordem aquelles fastuoses festes majors amb dos i tres envelats i els millors conjunts, orquestres i espectacles del moment. Festes massives, populars, sonades, viscudes amb intensitat per tot el poble, i pels convidats i per una munió de forasters vinguts de les rodalies, atrets per una fama ben guanyada.

Cada cosa al seu temps, avui ens trobem novament immersos en una altra Festa Major, que és com una pausa que ens permet de retrobar-nos a nosaltres mateixos, les famílies, els amics...

A les planes centrals trobarem el programa d'actes que ha preparat la Comissió Organitzadora: aprofitem-nos-en, gaudim-ne intensament, que d'això -bé que ho tenim demostrat- ja en sabem. Que només és una vegada a l'any!

I, com sempre, l'equip de LA FARGA desitja a tothom, grans i petits, homes i dones, als de casa i als forasters, una MOLT BONA FESTA MAJOR.

LA FARGA
Col.lectiu de redacció

ANY VI / Núm. 6
(surt una vegada a l'any)
Juliol de 1995.

PORTADA/ Foto: J. Mª Oliveras
Disseny: Carles Terribas.
EL PROGRAMA/ Suplement d'estiu de La Farga, Revista de Salt.
EDITA/ Casal de Jubilats de Salt.
DIRECCIÓ/ Josep Cristòfol i Darné.
COORDINACIÓ/ M. Helena Romagós i Ribot.
CONSELL DE REDACCIÓ/ Josep Cristòfol i Darné, Guillem Terribas i Roca, Lluís Mateu i Riera, Joan Boada i Reig, Jaume Bosch i Termes, Martí Fita i Casals, Miquel Àngel Ferrés i Fluvià, Agapit Alonso i Pont, Xavier Alberch i Fugueras, M. Helena Romagós i Ribot, Salvador Sunyer i Aimerich, Xavier Margenat i Godoy, M. Àngels Mir i Casas, Iolanda Pineda i Balló i Gerard Carreras i Comas.
COMPAGINACIÓ/ Carles Terribas i Roca.
CORRECCIÓ i ESTIL/ Toni Ruscalleda i Nadal.
FOTOGRAFIA/ Martí Artalejo i Costa i Manel Calvo i López.
ADMINISTRACIÓ/ Joan Boada i Reig.
PUBLICITAT/ Salvador Albó.
DISTRIBUCIÓ/ Casal de Jubilats.
TIRADA/ 3.000 exemplars.
REDACCIÓ/ Passeig Verdaguer, 1
17190 SALT
IMPRESSIÓ: Impremta Pagès, S.A.
DIPÒSIT LEGAL/ GI-1586.

Any
rera any,
amb
les nostres
festes.
GdG
Diputació
de Girona

Municipalisme sí, gràcies

Aquests darrers 15 anys hem viscut canvis fonamentals en el nostre país, hem retrobat la nostra autonomia, hem avançat en el procés de normalització, hem aconseguit sanitat i pensions per a tothom, s'ha solucionat el problema militar. S'han revolucionat les comunicacions.

Però queda una gran cosa per fer: consolidar els municipis, donar-los realment autonomia, entesa com: allò que pot fer l'Ens més proper que no ho faci un de superior, en paraules sàvies se'n diu SUBSIDIARIETAT.

I això és actuar amb eficàcia per millorar les petites coses dels ciutadans, resoldre els problemes més propers, però moltes vegades els més importants, aconseguir palpar les millores fetes en la qualitat de vida de tots nosaltres, reduir les fresses, viure en un ambient sa i net. Atacar amb força els problemes que les grans administracions no poden resoldre, la indisciplina viària i cívica, la marginació cultural i social, les toxicomanies, les polítiques de vivenda i transport, les accions cap a la joventut.

Tot això ens pot permetre recuperar la confiança en el sistema i renovar la política, i sobretot veure que nosaltres, la nostra Vila té capacitat i possibilitats d'actuar. Però perquè això sigui possible, repeteixo, ens cal FORÇA, PODER, PRESSUPOST, i això vol dir que els que en tenen molt l'han de cedir, i aquestes són les administracions centrals i autonòmiques, massa allunyades dels ciutadans per copsar tota la problemàtica de cadascun de nosaltres de la nostra quotidianitat.

És per això que exigim més poder per als municipis, per acostar les decisions als ciutadans, per ser més eficaços, per guanyar amb identitat.

I aquesta nostra personalitat s'ha de refermar també en les nostres festes i en la primera de totes, LA FESTA MAJOR. Permeteu-me, doncs, que ara que ha començat el meu segon mandat com a Alcalde i servidor vostre, us faci aquesta petita reflexió. Agraeixo als amics de La Farga l'oportunitat que em donen per dirigir-vos aquestes propostes, i vull animar-los a continuar aquesta sèrie de programes de la Festa que ja són història, però ara cal de seguida demanar-vos que visqueu amb intensitat la nostra-vostra Festa Major, que hi participeu, que en sigueu protagonista, la Festa Major és vostra.

BONA FESTA MAJOR.

Xavier Corominas i Mainegre

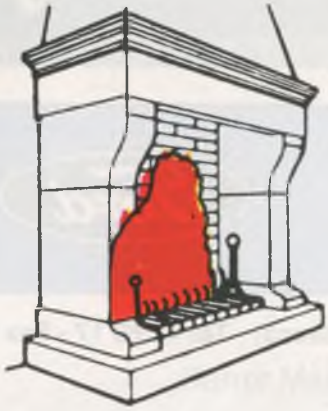

LLARS de FOC **AMER**

Francesc Flores

EDILKAMIN

Major, 31
Tels. 23 69 59 - 43 02 97
17190 **SALT** (Girona)

RENAULT MAGNUM **AE 520.26** AIRTRONIC (6 × 2)

CAMION RIGIDO/REMOLCADOR 26 Tm P.T.C./40 Tm P.T.R.
530 CV (C.E.E. 88 / 195) / **2.000 R.P.M.**

RENAULT
Vehículos Industriales

Gerauto

Ctra. Vilablareix, s/n. (direcció Anglès)
Tel. (Recanvis i Taller): 23 42 61 - (Administració i Vendes): 23 04 11
Fax: 23 28 11 - 17190 **SALT** (Girona)

Gevisa

Ford

Ctra. Nacional II, km. 718'500 - 17458 FORNELLS DE LA SELVA (Girona) - Tel. 47 60 17 - Fax 47 60 20

Comiat del president del Casal

Benvolguts amics,

Ha arribat el termini del meu mandat com a President d'aquest Casal de Jubilats i simpatitzants de Salt. Han sigut quatre anys que com totes les coses passen molt ràpid, en aquest nostre pelegrinatge per la terra. En aquests anys, com a responsable d'aquesta estimada Entitat, s'ha viscut estones de tot. Hem tingut problemes, encerts i també desencerts. Ningú és perfecte en aquest món, i aquell que no s'equivoca mai, no es fa savi.

Quan vaig assolir la presidència del Casal, ignorava moltes coses que es feien i com es feien; no obstant, gràcies al recolzament d'una bona Junta Directiva i amb el compromís "Units per poder treballar amb responsabilitat", hem tirat endavant. Sempre és preferible que a les persones se les elogïi menys i es coneguin més, i per tant ajudar-nos a corregir els nostres defectes. En tenim tants!, però costa molt confesar-ho.

En aquest curt però sentit comiat, no vull exposar ni fer un currículum de tot el que s'ha fet en aquests quatre anys del meu mandat, però sí que vull dir-vos que queda moltper fer, i el meu desig és que la persona que assoleixi la responsabilitat com a President durant quatre anys ho pugui portar a terme, i demanar a tots els socis ple suport a la nova Junta Directiva del Casal.

Per la meva part, un agraïment per a tothom.

Ferran Márquez i Morgade

ROSTISSERIA

OBERT TOTS ELS DIES EXCEPTE ELS DILLUNS

TOT HO FEM AMB LLENYA

Carrer Major, 220 - Tel. 23 11 69 - 17190 **SALT**

AUTOSCOLES
L'ESTEL

Plaça Tres de Març, 3 - Tel. 23 20 05 - SALT
Plaça Onze de Setembre, 7 - Tel. 24 17 11 - SALT
Carrer Major, 55 - Tel. 23 96 47 - SALT

Fresc
supermercats

BONES FESTES

Sempre al seu servei

C/. Major, 135 - Tel. 23 61 61 - 17190 SALT

Rectificadora
del
Gironès

RECTIFICATS DE MOTORS DE GASOLINA I DIESEL
MECANITZATS I EQUILIBRATS

Tel. (972) 40 16 03 - c/. Rocacorba, s/n - 17190 SALT (Girona)

DEJÚS DE PLUJA

Dejús de pluja
avancen els dies de febrer
ondulant-se amb grisos.

Depenc de l'aigua
i em nego en cada vers
mentre passen els núvols.

Nòmades pels silencis
l'òptica del foc em crema
els records més llisos.

Temo la primavera
i la sang salada i la set
i la pell que es desespera.

Que poc que ha plogut
en aquests dies de març!
ara... s'estila més el vent
i fa difícil trobar-te
en el silenci.
Tot s'accelera i perd el rumb.
S'esberlen els lliris d'aigua
i s'obren les azalees
i no sé quin perfum portarà el maig
ni si seran humides les tardes.
Passo les hores amb excedents de sal
invocant sempre que el mestral
s'emporti el sol
i que el llevant em torni l'aigua.

Francesca Laguarda i Darna

- INSTAL.LACIONS ELÈCTRIQUES INDUSTRIALS
- CONTROL I REGULACIÓ DE PROCESSOS
- AUTÒMÀTS PROGRAMABLES
- PANELLS DE COMANDAMENT I POTÈNCIA
- ESTACIONS TRANSFORMADORES
- XARXES DE DISTRIBUCIÓ D'ALTA I BAIXA TENSIÓ
- ENLLUMENAT PÚBLIC

APLICACIONS ELÈCTRIQUES,s.a.

Ctra. de Vilablareix, s/n. • 17190 SALT (Girona)
Apartat de correus 242 • 17080 (Girona)
Tel. (972) 40 00 85 • Fax (972) 40 22 30

c/ Major, 301
Tel. 23 66 29

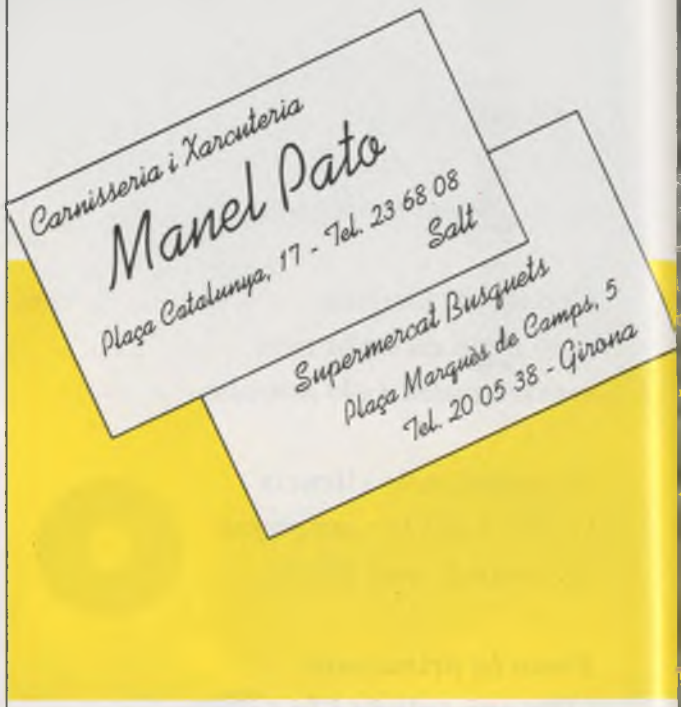

Cristalleries Girona S.A.

SOCIETAT INSCRITA AL REGISTRE D'EMPRESES DE SEGURETAT AMB EL NÚM. 396

Ctra. Sant Feliu, 22 - Tel. 21 38 16 - Fax (972) 22 02 21 - 17007 **GIRONA**
c/ Lorenzana, 41 - Tel. 20 29 90 - 17002 **GIRONA**
VIDRIERS DES DE 1958

FABRICANT DEL DOBLE VIDRE AÏLLANT "**THERMOGIR**" AMB LA GARANTIA DEL SEGELL DE QUALITAT

EXTENSA GAMMA EN DECORACIÓ DE VIDRES I MIRALLS.
INSTAL.LACIONS DE TOT TIPUS DE VIDRE

PROMOCIÓN Y EDIFICACIÓN
GESTIONES INMOBILIARIAS

Els hi oferim les nostres promocions de Fornells i Quart, a Girona, c/ Sant Miquel i a Salt, al c/ Cervantes. Disposem d'una extensa gamma de revendes.

c/ Doctor Ferran, 27 - Tel. 40 10 33 - Fax 40 09 41 - 17190 **SALT** (Girona)

PER DAMUNT DE TOT, QUALITAT I SERVEI

Girocentre és un centre comercial a l'altura del nostre temps. Amb una amplíssima oferta comercial, capaç de satisfer totes les seves necessitats de compra. Aquí hi ha Hipercor i Tiendas El Corte Inglés.

Hipercor és l'Hiper complet. Aquí trobarà els productes més frescos del dia i un ampli assortiment d'articles en alimentació, llar, lleure i confecció a uns preus sense competència.

Tiendas El Corte Inglés: les botigues de moda. Per vestir l'home, la dona, els joves i els nens. Al ritme que marquen els temps. Des de les peces de roba més clàssiques a les més agosarades.

I amb botigues especialitzades en Perfumeria i Cosmètica, Esports, Discos, Vídeo Club, Agència de Viatges...

Com pot veure, el Centre Comercial Girocentre té molt per oferir-li. Però per damunt de tot, li ofereix qualitat i servei. Vingui a comprovar-ho.

MATERIALS DE FONTANERIA I OBRA PÚBLICA
SANITARIS - AIXETES I MOBLES DE BANY

c/ Costabona, 40 - Tel. (972) 40 15 52 - Fax (972) 40 14 56 - 17006 **GIRONA**

TABAC - TIMBRE
CAVA DE CIGARS
FILATÈLIA
ARTICLES FUMADOR
LOTERIES - 1X2
LLIBRERIA
REVISTES - PREMSA
ARTICLES REGAL

PAPERERIA
MATERIAL D'OFICINA
FOTOCÒPIES COLOR
COPISTERIA
SEGELLS DE GOMA
PLASTIFICACIONS
ENQUADERNACIONS
SERVEI DE FAX

L'ESTANC
DES DE 1949
C/ MAJOR, 303 - TEL.23 09 34 / 40 12 67 - FAX 40 03 87 - 17190 SALT

PRODUCTES CÀRNICS BRUGUÉS, S.L.

Especialitats:
LLOM CUIT - LLOM EMBOTXAT
LLOMS ADOBATS
ENVASATS AL BUIT

C/. Pere Coll, 1 - Tel. 23 84 24 - Fax 23 84 24
17190 SALT

CASES
AMPLIACIONS
REHABILITACIÓ

Pere Coll i Guitó, 3 - Tel./Fax 23 86 02 - 17190 **SALT** (Gironès)

LA BASSA DELS ÀNECS

Que l'ombra de les moreres
ens endolceixi el camí.
Que per moltes primaveres
ens puguem retrobar aquí.

Que hi creixi bardissa espessa;
que els ànecs hi facin niu;
els rampinyaires, endreça;
i l'ocellada, piu-piu.

Que els viatgers de rodalia
i cada veí de Salt
et conservin cada dia
i et preservin de tot mal.

Quan la balca tregui espiga
i préssecs, el presseguer,
crida'ns molts anys, bassa amiga,
a l'ombra del teu nom.

Salt, 20-V-95

Arxiu Municipal de l'Ajuntament de Salt

* GALVANITZATS
* ZENC
* COURE
* INOX

c/. Tarragona, 12 - Tel. i Fax: 24 49 00 - 17181 **AIGUAVIVA** (Girona)

Arxiu Municipal de l'Ajuntament de Salt

PERICOT MOTOS

CONCESSIONARI KTM i GAS GAS
MOTOS - RECANVIS - ACCESSORIS - TOTES MARQUES

Jordi Pericot i Montserrat

Pg. Marquès de Camps, 69 - Tel. 23 64 08 - 17190 **SALT** (Girona)

TIPOGRAFIA - OFFSET
FABRICACIÓ PRÒPIA DE PAPER
PER A ORDINADOR

Impremta Pagès

c/ Eixample, 8 - Tel. 42 01 07* - Fax 42 2267 - 17160 **ANGLÈS** (Girona)

La Festa i Els Gegants

Un dels ingredients de la festa popular és la presència dels gegants. Ens vé de lluny, per bé que des del seu túnel del temps ha tingut consideracions i trets ben diferents. Abans d'ahir mateix, els celtes (aquells que solen ser a les primeres planes dels llibres d'història) sembla que ja construïen gegants per a passejar-los i després cremar-los en rituals singulars, com una ofrena a les divinitats. Saltem al segle XIV i trobem que la institució del Corpus Christi dóna als gegants l'empenta al definitiu inseriment a la festa popular; és una festa religiosa, però coincideix amb una època de l'any especialment enfeinada i la pagesia medieval és a la sega i al batre, i el poble necessita el respir de la festa com el pa que menja; la parafernàlia dels gegants els va molt bé, imaginació, gresca, participació, tot posat plàsticament a unes dimensions grotesques ajuden a sortir de les petiteses quotidianes.

Els gegants ens estan dient que la Festa brolla amb personalitat pròpia

CARNS FRESQUES
EMBOTITS CASOLANS

JAUME DARNÉS

Bones festes!

C/. Rafel Masó, 21 - Telèfon 23 16 09
17190 SALT

SONY PHILIPS

SIEMENS CANAL+

CARRER ÀNGEL GUIMERÀ, 83
Tel. 23 52 15 • Fax 23 05 47
17190 SALT (GIRONA)

Si els sociòlegs es miressin amb lupa la història dels gegants ens revelaria coses molt interessants. Per exemple, el pas de representar figures bíbliques, com Goliat, a gent més propera i casolana, com la **pubilla**, un model de la burgesia catalana. L'entrada de la ge-gantessa pubilla va ser tan ben acceptada que havia arribat a dictar la moda femenina d'estiu, i la gegantessa havia de canviar cada any de vestit. Una versió anticipada de les desfilades de models.

Tot acte de cultura popular fa exterioritzar sentiments i emocions. Aleshores surt la creativitat, gairebé com un indicador del bon humor col.lectiu. Cal explicar als més joves que a la post-guerra civil del 1939 ningú estava de filis per a crear nous gegants. Eren anys de bloqueig i de rar recolliment. El primer Congrés de Cultura Popular de Catalunya, el 1981, va recollir en una comunicació aquell històric ensopiment de plom: "la sensibilitat de la població era baixa com a conseqüència de bloquejaments emocionals".

Avui, l'espectacular esclat del món geganter avala joiosament que la participació popular ha esmicolat aquell setge negatiu, amb força considerable. I ho ha fet, a més, donant un caràcter propi als gegants de nova creació, que permet dir que en tema de gegants també tenim un fet diferencial català. Perquè succeeix que en altres cultures tenen la història aturada i s'inspiren només en models de gegants de temps molt reculat. A Catalunya s'ha progressat i s'han fet figures emmirallades en gent contemporània. I així tenim una sana convivència: ara tenim gegants històrics per ells mateixos, com la venerable parella d'Olot, ja centenària; d'altres són històrics pel nom, com Pere el Gran i Constança, de Palamós; Cap d'Estopa i Mafalda, d'Hostalric; Gentil i Isaura, de Sant Joan de les Abadesses. A Caldes de Malavella van per les identitats romanes del poble de les aigües termals: Claudi Calderí i Emília Quirina. Però al seu costat hi neix el localisme, més enllà de les cròniques serioses, i arriben els gegants de Caldes d'Estrac, on la geganta porta un cistell de maduixes del Maresme; els de Balsareny es diuen Marc i Maria perquè estadísticament són els noms més usuals al poble. En

CARNS I EMBOTITS

Bona Festa Major i bones vacances!!

Plaça Catalunya, 5
Tel. 23 93 76
SALT

devesa

TENDALS
VELES
MARQUESINES
TAPISSERIA
CONFECCIÓ DE LONES

Carrer Fortuny, 3
Telèfon **23 21 23**
17190 SALT (Girona)

El Regadiu

VIVERS DE CONÍFERES I ARBRES
DISSENY - CONSTRUCCIÓ
I MANTENIMENT DE JARDINS

Tels. 23 13 21 - 23 70 43 - SANT DALMAI

Comerç
TURRÓ, S.A.

VENDA I LLOGUER DE MAQUINÀRIA
I UTILLATGE PER A LA CONSTRUCCIÓ

Josep Restrudis

Passeig dels Països Catalans, 58
Tel. 23 37 31 - Fax 24 11 81
17190 SALT (Girona)

Ford

AUTO TALLER
CANIGÓ
SERVEI OFICIAL

Pas. dels Països Catalans, 62-64 - 17190 SALT
Tel. 23 41 22 (taller) - Tel. 24 23 08 (vendes)

Romaní i la Farigola són els de Sta. Coloma de Farners, com una aroma de les herbes de la ratafia local. A Bescanó són en Llorenç i la Miquela, els patrons del poble. El barri del Poble-Sec, de Barcelona, ha fet tres gegants que representen les tres xemeneies industrials de la silueta del barri, com un punyent clam. A Santa Anna, de Vic, els gegants es diuen Nicolau i Maria, que són els més ancians del veïnatge. En Grau i l'Eulàlia, de Salt, són senzillament l'expressió tradicional d'una parella ben avinguda. El poble de Cubelles ha fet homenatge al seu fill predilecte, el pallasso Charlie Rivel, convertint-lo en gegant. Mari Santpere és la gegantessa d'un barri de Barcelona que l'ha feta com una mena de catalana universal en versió popular. A Girona, Xavier Cugat i la seva Musa continuen aquesta ratxa de mostrar-nos gent coneguda nostra, famosa i estimada. El cor em diu que alguna colla gegantera podria emprendre la realització del gegant Josep Pla que es passejaria amb el seu posat de murri per les parades del nostre Dia del Llibre. Ben mirat, **d'homenot** a gegant només hi ha un pas.

El món dels gegants és de gran participació. No se'ns enfadaran pas els amics castellers si els manllevem una expressió seva: fer pinya. Aquell acalorament a la base del castell que s'ha d'alçar ja és un ritual mític quan es parla de posar-s'hi tothom que és a la vora. Els gegants també tenen un feix disciplinat de braços i mans que han de fer lligar idees, dissenys, tallers, despeses, socis, i moltes coses més que no es veuen quan el so de les gralles estridents anuncien que tothom és feliç.

Dels portants dels gegants només en veiem els peus i un xic els ulls. Però a sota les faldilles hi ha la palpitació de molta gent, des d'un folklorista que furga material als llibres, fins a l'historiador que recerca un fill notable del poble per a fer-lo gegant representatiu, el dissenyador dels vestits i l'enginyós que ha de trobar la manera de fer els gegants transportables per a poder assistir a totes les trobades, arreu de Catalunya.

M'he entretingut a comptar els gegants dibuixats al "Costumari Català" de Joan Amades i n'he trobat dos-cents dotze. L'Amades no va poder conèixer les actuals trobades de gegants que han convertit en realitat -i han superat- aquell aplec sobre el llibre. Li hauria agradat de veure l'arribada dels camions, els muntatges, sentir les primeres notes de les bandes quan els músics comencen a fer boca, i l'enfaixada massiva dels portadors dels gegants, i olorar les botifarres al caliu de l'esplanada, tot esperant que un coet anunciï que tot ja és a punt.

Són unes quatre-centes les colles geganteres de Catalunya que porten els seus personatges engrandits a les festes i festasses. A vegades, a la vista d'un calendari laboral que no està mai quiet, nerviós en busca de la productivitat perduda, ens balla el cap i hom podria pensar que el concepte de festa el tenim hipotecat. En tot cas, els gegants, creixents en quantitat, qualitat, simbolisme i estimació, ens estan dient que la festa -ara, deixeu-me posar-la amb majúscula- la Festa és viva, plural, imprevisible, que brolla amb personalitat pròpia i que genera esperit i voluntarisme. Aquesta és la paradoxa dels nostres gegants: poden ser de fusta, o de cartró, però tenen un cor que batega i és el qui impulsa la Festa.

Jordi Dalmau

BAR

EL PAJAR

(Cerrado el martes, excepto festivos)

c/ Pacheco, 5 - Tel. 21 79 86 - 17190 **SALT**

GI SER

TV Video **LOEWE**

Antenes TV SAT, telefonia, porters, imatge i so

Sta. Eugènia, 195 - 17005 **GIRONA**
Tel. (972) 23 41 29 - Fax 23 25 12

FABRICACIÓ DE:

- VIDRIERES ARTÍSTIQUES: PLOM / ALUMINI / FORMIGÓ
- VIDRES PINTATS AL FOC
- DECORACIÓ DE VIDRES A LA SORRA
- COL·LOCACIÓ DE: "CLIMALIT" / TEMPLATS

C/. Musquerola, s/n. - Sector Abastament
Tels. 23 64 50 - 24 30 29
Fax 40 21 46 - **17180 VILABLAREIX**

ORGANIZACIÓN INMOBILIARIA
API - 7949

c/ Major, 231 - Tel. 40 10 99
SALT

Av. Sant Narcís, 14
Tel. 40 21 10

VENDA DE PISOS AMB 500.000.- PTA D'ENTRADA I UNA NÓMINA. TENIM A LA SEVA DISPOSICIÓ UN AMPLI ESTOC DE PISOS DE SEGONA MÀ, PISOS NOUS I DE NOVA CONSTRUCCIÓ A SALT, STA. EUGÈNIA I ST. NARCÍS.

FESTA
BROMA
REGAL

Confetti

c/ Major, 97
Tel. 23 72 10
17190 SALT

ACADÈMIA SALT

MEMBRE DE L'ASSOCIACIÓ CATALANA DE CENTRES DE FORMACIÓ I ACADÈMIES PRIVADES (A.C.C.A.P.)
CENTRE HOMOLOGAT PER LA GENERALITAT - NÚM. 1334

Recuperació: EGB - BUP - COU - FP
(totes les assignatures)
Idiomes: Francès - Anglès - Català - Llatí
Preparació Graduat Escolar
(exàmens oficials)
Preparació Auxiliar Clínica
(exàmens oficials)

c/ Dr. Ferran Sambola, 8, 1r, 1a
Tel. 23 08 62 - Fax 24 34 04
17190 SALT (Girona)

OBERT JULIOL I AGOST

MOBLE AUXILIAR Y COMPLEMENTOS, S. L.

FÀBRICA DE MOBLE AUXILIAR,
CUINA I BANY

VENDA I COL.LOCACIÓ:
CUINES
MOBLES DE BANY
ARMARIS A MIDA
PARQUET
PORTES
CERÀMICA

LA MILLOR RELACIÓ QUALITAT-PREU DEL MERCAT

FINANCIEM LA SEVA COMPRA

SI CAL PAGUI A POC A POC

DIRECTE DE FÀBRICA

Delegació a Girona:
c/ Santa Eugènia, 163
Tel. i Fax (972) 23 61 04
17005 GIRONA

OFERTA FINS SETEMBRE!! PER LA COMPRA DE LA SEVA CUINA,
LI REGALEM LA TAULA O 15 M. DE CERÀMICA

Una mica "a la recerca del temps perdut"

(Marcel Proust)

De tant en tant m'agrada repassar velles lectures perquè sempre s'ha dit que, refrescant la memòria, aquesta es desenvolupa molt més. I un d'aquests dies tot fullejant exemplars de "La Farga" he rellegit en el núm. 108 la interessant entrevista que l'Eva Escuin, activa i trempada, va fer al col.lectiu "Amics de les Deveses" en aquell racó amable i casolà que aquests tenien en l'enderrocat "Ateneu Saltenc". A més de la rastellera d'activitats feliçment realitzades, es parla del projecte, per mi noblement ambiciós i encertat, de deixar una ampla zona de pronunciada salvatgia on la fauna i la flora autòctona regida per la sàvia mà de la natura es pogués desenrotllar lliurement, on les bestioles, ja en plena repoblació, no poguessin estar mai a mercè de la incivil contundència d'un cop de bastó o la inesperada projecció d'un cop de roc. Alguna vegada s'ha suggerit que una natura massa ordenada per la mà de l'home pot perdre bona part del seu encís, però la depriment experiència de cada dia demostra que, malauradament, és del tot necessària la col.laboració humana, exercida eficaçment fins ara pels "Amics de les Deveses", per rehabilitar-la i protegir-la de l'hostilitat constant dels incivilitzats, dels sabotejadors de la bellesa arbòria i dels seus habitants naturals, foragitats un dia per la tècnica i les màquines de progrés. Un espai on sobretot, així sí, no arribessin, mai per mai, les tòxiques emanacions de qualsevol mena de motor d'explosió, lladres invisibles de la puresa ambiental de vital necessitat. Un lloc on l'esplendor de l'herba fresca, blana i vellutada, no resultés maculada per res estrany i convidés generosament al repòs.

MATERIALS DE PROTECCIÓ PERSONAL
I EXTINCIÓ D'INCENDIS

Pg. dels Països Catalans, 14 - Tel. (972) 23 71 99 - Fax (972) 24 28 01 - 17190 SALT (Girona)

Cortinatges Vilà

Cortinatges
Projectes
Dissenys
Instal.lacions

Sta. Eugènia, 207-213
Tels. 23 37 68 - 23 45 70 - GIRONA

Un espai, en fi, quiet, tranquil i raonablement emboscat, més o menys, com el que nosaltres havíem conegut de petits, perquè l'exuberant frondositat del paratge anomenat "Les Fonts" obria sempre davant nostre un ample escenari de menudes, però intrigants aventures llargament elaborades en la nostra imaginació infantil, perquè ens endinsàvem per racons gairebé inaccessibles per gent que no posseís la felina agilitat dels nostres 10 anys, aïllats, com qui diu, del món exterior. Més d'una vegada havia passat arran nostre, amb olímpica indiferència, més d'una serp que s'esmunyia ràpida i silenciosament sense fer cas de nosaltres. Mai cap rèptil havia atacat ningú. Algun cop una parella de conillets enjogassats i ben despistats, pel que es veia, fent tomballons venien a parar als nostres peus. Els petits rosegadors ens miraven uns instants, encuriosits i sorpresos de veure envaït el seu territori, un territori que nosaltres ja consideràvem nostre per dret de conquesta. Més d'un bocinet de camisa esquinçada penjat d'alguna branca espinosa en donava fe. A casa nostra, però, mai ens varen rebre com a valents descobridors. Més aviat trobaven car el preu d'aquelles petites glòries infantils, perquè en aquella època, 74 anys enrera, era molt necessari extremar tot el possible la durada de la roba de vestir. A mida que la canícula accentuava el seu alè de foc, s'anaven eixugant una bona part d'aquells bassiols petits i de deu migrada que abundaven força i possiblement donaven nom, "les Fonts", a aquells paratges. Els seus habitants ja les havien abandonades i el concert vespertí de les granotes se sentia cada nit més llunyà, més cap al riu. Ara, el fons de les basses era, ressec i clivellat, talment un enrajolat irregular i capriciós, i tot l'entorn començava a perdre bona part d'aquell encís de cosa fresca, i algunes fulles ja acusaven ostensiblement un verd decadent que entranyava tota la melangia d'un comiat, tot plegat grisos presagis de la imminent fi de les nostres vacances.

Mireu amb quina nitidesa perduren els records a través del temps i de l'espai, amb quina fidelitat romanen associats a la resta de la nostra vila. Els records sempre són fruit d'alguna experiència i formen part de la cadena que uneix les successives etapes de la nostra existència. S'ha remarcat molt sovint que sense els records la nostra personalitat seria molt diluïda, molt difuminada, la qual cosa no prejutja pas, és clar, que haguem de viure abocats a una enyorança perpètua. Jacint Verdaguer, un dels homes de la Renaixença, del qual es commemora, enguany arreu de Catalunya, el 150 aniversari del seu naixement, va escriure: "En la vida arriba un moment en què l'home necessita arraulir-se al sol reconfortant dels records". I molt més cap a nosaltres, però molt més, com qui diu suara, el prestigiós director de cinema Max Oppuls, preguntat sobre el tema i ambientació de moltes de les seves pel.lícules, posem per cas "Carta d'una desconeguda", amb la Joan Fontaine, responia: "Estimo el passat. L'estimo perquè era més tranquil que el present, i més segur que el futur". I recalcarem també unes paraules de l'entranyable poeta Martí Pol, "Feliç aquell que té alguna cosa per retrobar".

Pau Masó i Fàbrega

construccions el GIRONÈS S. A.

Països Catalans, 230 (baixos) - Telèfon 24 39 11 - 17190 SALT (Girona)

FORN DE PA
I BRIOXERIA

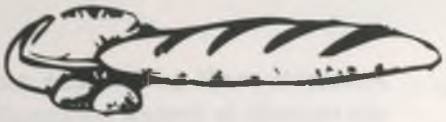

Josep M. Ferrer

c/ Miquel de Palol, 9 - Tel. 23 85 53
c/ Àngel Guimerà, 116
c/ Major, 294 A - Tel. 23 87 59
c/ Pacheco (cantonada Torres i Bages)
c/ Manuel de Falla, 44 (cantonada Torres i Bages)
Tel. 23 09 32

NOVA BOUTIQUE DE PA
ARTESÀ
MONT-RAS

c/ Àngel Guimerà, 90
17190 SALT (Girona)

Celler MARCÓ

Venda de vins
i vins generosos
"Moscatell i Granatxe"

c/ Major, 295 - 17190 SALT (Girona)

Ofisertec, s. l.

Panasonic
Automatització d'Oficines OA

DISTRIBUÏDOR OFICIAL
PER A GIRONA I PROVÍNCIA

COPIADORES • FAX TÈRMICS i
DE PAPER NORMAL
MÀQUINES D'ESCRIURE
TELEFONIA MÒBIL • CENTRALETES
TELÈFONS I CONTESTADORS

Plaça Catalunya, 27 - Tel. (972) 40 09 65
17190 SALT (Girona)

Cuines M.C.
i complements

Plaça Guifré de Pelós, 8 - Tel. 23 67 27
17190 SALT (Girona)

El quiròfan dels gegants, segons l'huor de Bugarac

gimnàs ENECE

9 ANYS D'EXPERIÈNCIA AL TEU SERVEI

si has pensat anar a un gimnàs

informa't

Ara és el moment. No tanquem a l'estiu.

Local climatitzat

MANTENIMENT
CULTURISME
AERÒBIC
FUNKY-DANSA
PSICOMOTRICITAT
NUTRICIÓ I DIETES
FITNESS
SAUNA-SOLÀRIUM
TAICHI
BALLS DE SALÓ

Tel. 23 93 33
DR. FERRAN, 7
SALT

PROFESSORS ESPECIALITZATS

Entrena amb el Campió d'Espanya 1993 i el 2 vegades Campió de Catalunya

A PARTIR DELS 4 ANYS

TALLER ESTUDI paco Morgado

INFORMACIÓ
23 93 33
MATINS DE 7/10 TARDES DE 4 A 10

SALT

CURSOS
AEROGRAFIA

A L'ESTIU CURSETS INTENSIUS DE 15 DIES

Ara en col·laboració amb el gimnàs ENECE

Estampació de samarretes

Només ens has de portar la foto o dibuix que vulguis...

Fabricació i venda de:

Bolsos
Cinturons
Articles de pell

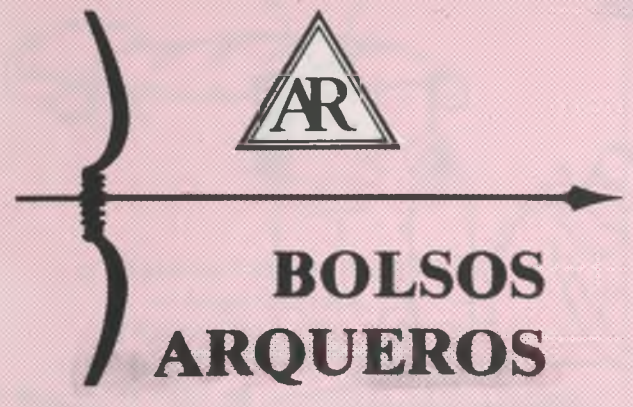

OFERTES ESTIU:

BOSSES

CINTURONS

PORTAMONEDES

NOVA ADREÇA:
FÀBRICA I BOTIGA

C/ Pere Coll i Guitó, 14 (cantonada Miquel de Palol) - Tel. 23 59 65 - 17190 SALT (Girona)

COSTABELLA

PASTISSERIA

Major de Salt, 16 - Tel. 23 35 33 - **SALT**

LA MANDUCA
d´en Jordi

c/ Indústria, 2 - Tel. 23 35 33
(al costat de la pastisseria Costabella)
17190 **SALT**

AUTO TALLER

F. FELIU, C.B.

NISSAN

C/ Pere Coll i Guitó, 22
Telèfon 23 19 73
17190 SALT (Girona)

Ctra. Nacional II (encreuament Caldes)
Telèfon 47 03 66
17455 CALDES DE MALAVELLA
(Girona)

GALERIES BELL-MIRAR

L'ENCANT FEMENÍ

Perruqueria - Bellesa
Solàrium

Passeig Marquès de Camps, 8
Tel 23 54 35 17190 SALT

FERRETERIA TOT-BRIC

ARTICLES REGAL
ARTICLES PARAMENT
ELECTRODOMESTICS

AGLOMERATS * MOTLLURES
LLISTONS * PINTURES
COPIES DE CLAUS

Passeig M. de Camps, n.º 8
Telèfon 23 54 14
GALERIES BELL-MIRAR 17190 SALT (Girona)

MERCERIA - PERFUMS

maria

C/. Marquès de Camps, 8
Plaça Onze Setembre, 10

Tel. 23 96 56
17190 SALT

DOBLE VIA

MODA HOME I DONA

Plaça Onze de Setembre, 9 - Tel. 40 13 10 - SALT

Els entorns de Salt

Sovint parlem molt de Salt però ens oblidem dels seus entorns. Els entorns de Salt no són només les seves Deveses o el sector del Pla, encara agrícola.

Els entorns de Salt el formen els pobles, mig rurals, mig residencials de Vilablareix, Bescanó, Sant Gregori, Aiguaviva...

En podríem dir que és la part oest de les rodalies de la població.

La part est, en canvi, llevat dels dos sectors esmentats està urbanísticament molt consolidada. No cal dir que és la zona que rep la influència més directa de Girona.

Els anys setanta quan es va construir l'autopista es va formar la segona gran barrera de Salt. La primera havia estat la del carrilet

Cal protegir els valors ecològics de l'entorn de Salt.

NO ES LESIONI L'ESQUENA
OBRINT I TANCANT LA SEVA PORTA O PERSIANA

MANYERIA EN GENERAL - PORTES D'ACER

Enrotllables - Ballestes - Plegables - Corredisses
Basculants (amb comandament electrònic a distància).

Tallers: Camí de Vilablareix - Montfullà - Tel. 44 03 07 - 44 02 76 de Bescanó
Correspondència - Apart. Correus, 100 - 17190 **SALT** (Girona)

d'Olot-Girona que paradoxalment només feia dos anys que havia deixat de funcionar. L'autopista va dibuixar un traçat que condicionà el creixement i l'ordenació del poble. Fins i tot zones industrials com les del sector Torre Mirona van quedar mig partides i segregades i no parlem ja de les Deveses i Comuns.

Tenim, doncs, una barrera, l'autopista, que separa el nucli bàsic de Salt d'altres pobles i zones dels voltants, zones encara afortunadament poc urbanitzades i amb uns paratges rurals que en determinats casos tenen un notable valor agrícola i paisatgístic.

No ha estat en debades que tradicionalment aquestes zones hagin estat aprofitades pels saltencs per fer-hi sortides i excursions.

La imatge col.lectiva dels saltencs es troba lligada als aplecs multitudinaris de Sant Roc, les anades a la font Groga o a la d'en Coromines o a les fonts d'en May i Sant Sebastià, els pelegrinatges al Santuari de Santa Afra i més recentment els aplecs al camp de l'Estacada o les Rutes de la Pau que anyalment des de la parròquia es fan a Montfullà.

I són molts també els qui aprofiten aquests paratges per anar-hi a fer esport, footing o simplement passejar.

I és evident que quan sortim del Salt massificat ens agrada trobar a quatre passes uns paisatges amables, gratificants, que des de determinats indrets del poble en podem gaudir visualment. Són els turons de Sant Roc i Montfullà, els camps del Vilablareix rural, els boscos d'alzines i roures de Sant Gregori, els fruiters, els camps de farratges i avui molt especialment l'esclat dels camps de girasols; això ben travat amb les pollancredes de les nostres Deveses, els verns, freixes i saules dels marges del Ter que formen els boscos de ribera, juntament amb els paratges de la Llémena.

Avui es fa més necessari que mai una planificació conjunta de tot aquest ampli sector. Un sector que es troba amenaçat per projectes de grans infrastructures especialment el traçat del TGV i la nova variant oest Vilablareix-Sant Gregori. Sense adonar-nos els saltencs també ens podem veure directa o indirectament afectats per aquests grans projectes. El del TGV perquè el seu pas pel municipi pot crear un important impacte medi-ambient segons com es faci el traçat i no s'adoptin les mesures correctores adequades, i el de la varient oest perquè si no s'esmena l'actual proposta també afectarà racons d'interès ecològic a quatre passes de Salt.

Els entorns de Salt a curt termini estan, doncs, amenaçats. Cal crear una consciència cívica entre els ciutadans d'aquests pobles, entre ells el nostre, perquè els ciutadans hi diguin la seva sobre aquests grans projectes i hi facin les esmenes necessàries.

El que no es vol és oposar-se al progrés pel progrés però sí volem que les coses es facin amb respecte pel medi natural i que els ciutadans que vivim en aquests pobles tinguem un futur més ecològic i lliure.

Martí Fita - Gemma Gasau

BAR - RESTAURANT

L'ESTRADA

Especialidades: Menú económico - Pequeña carta
Salón para todo tipo de celebraciones

***

Major, 318 - Tel. 23 07 89 - 17190 **SALT** (Girona)

Bona Festa Major

SPORT GARATGE, S.A.

VOLVO

CAMIONS

SERVEI OFICIAL

Ctra. d'Anglès km 113 - Tels. 23 38 61 - Fax 23 66 52 - 17190 SALT (Girona)
Pol. Torre Mirona

---

auto-sport 4x4

VEHICLES TOT TERRENY

TOTES LES MARQUES 4x4

SERVEI: SPORT GARARTGE, S.A.
Passeig Marquès de Camps, 1-3 - Tel. i fax 23 78 83 - **SALT**

CONCASA seguretat

Reg. D.S.E. nº 1.029 de 3 / 3 / 87

AL SEU SERVEI LES 24 HORES

Pg. Països Catalans, 135 SALT
Tel. 23 02 13 - Fax 23 06 91 (Girona)

TOT EN NETEJA

Pg. Països Catalans, 170 SALT
Tel. 23 89 59 (Girona)

TEL. 24 HORES 908 - 93 66 63

Retalls

Repassar aquests setanta anys de programes de festa major és com fer una passejada per la història recent del nostre poble. Ens hem trobat amb un reguitzell de curiositats i anècdotes de tota mena, que ens mostren aspectes i formes de vida d'una època en què hi ha hagut de tot. La selecció podria ser extensíssima, però per raons d'espai ens hem d'acontentar recollint-ne només unes quantes.

El programa més antic

L'antecedent més antic que hem pogut trobar és un "programa-convit" publicat l'any 1925 per la "Comissió de Joves de l'Envelat Popular". Es tracta d'un simple full plegat on com a primer acte programat hi figura el següent: "Dia 25, a les 8 del matí, **repartiment de bonos** als pobres d'aquesta població per la Comissió de l'Envelat Popular, al Cafè Busquets".

El segon en antiguitat correspon ja a l'any 1928. Com l'anterior, és un senzill full plegat, a la portada del qual, amb lletres grosses, s'anuncia la "FESTA MAJOR DE SALT I VEÏNAT (Barri de Sant Antoni)". Una festa que la comissió organitzadora amb la conformitat dispensada de les Autoritats Locals -diu- ofereix a tot el poble en general, en 2 magnífics envelats procedents de La Bisbal i Granollers i amenitzada per les orquestres Girona, La Selvatana, Montgrins, Armonia de La Bisbal i l'Orfeó Rossinyolenc. S'hi anuncia, també, la "Tradicional feixina a les fonts dels voltants".

***

A partir del 1929 comença una tanda de programes de més gruixària (entre 36 i 52 planes), amb més contingut (col.laboracions literàries, publicitat) que s'estronca el 1936.

***

La Guerra Civil

El programa del 1936 té una significança especial. El pòrtic, signat per P.M. i F., inicials de Pau Masó i Fàbrega, traspua optimisme i esperança: "La nostra Festa Major -escriu- arriba carregada d'optimisme, impregnada de joia, prometedora pels joves". I acaba amb un elogi a la sardana "que ajunta a tothom, vells i joves, pobres i rics en la seva rítmica anella ballada a ple aire i a ple sol i enmig de colors vius i rutilants com els que campegen en la nostra gloriosa ensenya".

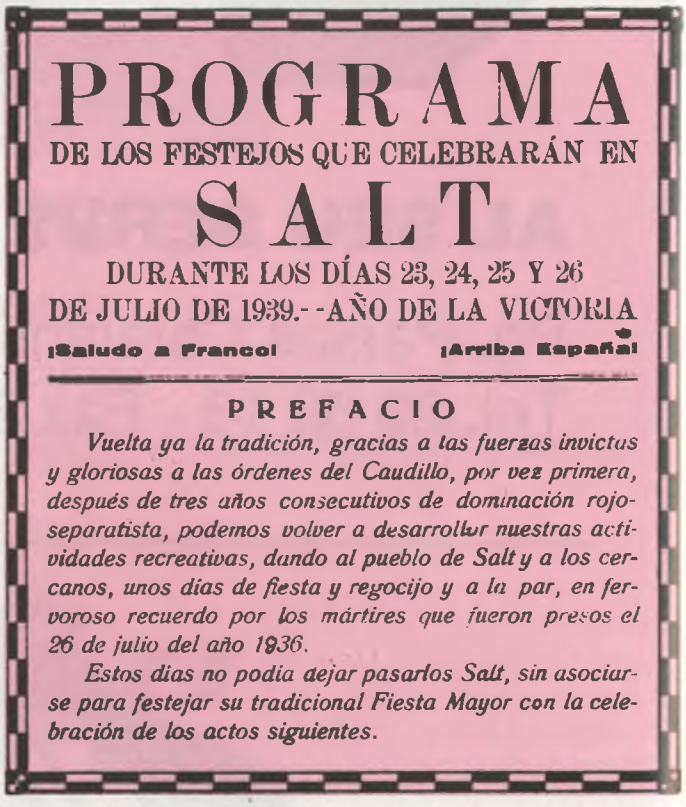

PROGRAMA

DE LOS FESTEJOS QUE CELEBRARÁN EN

SALT

DURANTE LOS DÍAS 23, 24, 25 Y 26

DE JULIO DE 1939.- -AÑO DE LA VICTORIA

¡Saludo a Franco! ¡Arriba España!

PREFACIO

Vuelta ya la tradición, gracias a las fuerzas invictas y gloriosas a las órdenes del Caudillo, por vez primera, después de tres años consecutivos de dominación rojo-separatista, podemos volver a desarrollar nuestras actividades recreativas, dando al pueblo de Salt y a los cercanos, unos días de fiesta y regocijo y a la par, en fervoroso recuerdo por los mártires que fueron presos el 26 de julio del año 1936.

Estos días no podía dejar pasarlos Salt, sin asociarse para festejar su tradicional Fiesta Mayor con la celebración de los actos siguientes.

FORN de PA ARTESÀ

L'ESPIGA

PASTISSERIA

C/. Major, 98 - Tel. 23 46 43 - 17190 SALT (Girona)

Però aquell programa mai no es va arribar a celebrar. Just una setmana abans de Sant Cugat i de Sant Jaume -el 18 de juliol- esclatava la guerra civil, que transformaria aquell optimisme i aquella esperança en pura tragèdia; i obligaria a amagar, per molt i molt de temps, la gloriosa ensenya. Com tantes altres coses.

La postguerra

1939. "Año de la Victoria, ¡Saludo a Franco! i ¡Arriba España! Aquesta era la portada que reproduïm. Llegiu-ne el "prefacio" i ens estalviarem comentaris.

***

Els articles que Jaime Calvet, "Delegado local del Frente de Juventudes", escriu pels programes dels anys 1954 fins al 1958 són, dins del mateix estil, antològics.

***

La llengua catalana -única utilitzada en tots els programes dels anys anteriors- ha desaparegut totalment. Ha estat foragitada, prohibida. Tot -programa oficial, col.laboracions, publicitat- tot apareixerà a partir d'ara únicament en la "lengua del imperio". Quin contrast! Són els anys de la persecució implacable, de la repressió, els llargs anys de l'intent de genocidi cultural franquista.

***

1949: Apareix el primer escrit en català després de la guerra: un deliciós article titulat "El rellotge", signat també per P.M. i F. L'any següent, Pau Masó reincideix i amb el treball "El camí sense retorn" continua sent l'únic col.laborador en català enmig d'un programa encara totalment en castellà.

A partir de 1951, Pau Masó ja té company en català: M.R.A., que signa un senzill escrit sota el títol "La Festa Major". Al 1952 se n'hi afegeixen tres o quatre més, entre ells Salvador Sunyer, que hi publica "Himne triomfal", Premi del Magnífic Ajuntament en el II Centamen Literari organitzat pel Patronat Artístic Recreatiu. En els anys següents, la companyia de Salvador Sunyer es farà habitual, encara que no sempre en català.

De fet la recuperació de l'ús del català es va aconseguint d'una manera molt tímida, molt a poc a poc. Llevat d'algunes col.laboracions literàries com les que hem esmentat, la resta dels continguts -salutació, programació, publicitat- apareixerà íntegrament en castellà fins a finals dels seixanta. A destacar, però, el primer anunci en català després de la guerra: el del Restaurant La Pansa, de Girona (avui desaparegut), en el programa del 1965.

L'any 1975 és el primer en què surt en portada la menció FESTA MAJOR en lloc de "Fiesta Mayor". I curiosament, el fet coincideix amb l'any de l'annexió a Girona. El programa d'actes, les col.laboracions i la publicitat continuen, però, majoritàriament en castellà.

L'escut de Salt

En un report sobre l'activitat municipal que trobem al programa de 1950, s'informa sobre "la acertada idea que ha tenido la Corporación al adoptar un

escudo o emblema municipal", en el disseny del qual hi han intervingut els dibuixants Climent Mitjà, de Salt, i Francesc Riuró, de Girona. I en el del 1955, un article firmat per José Paulí i titulat "El emblema de nuestra villa", explica en què consisteix aquest escut, el primer de la història "pués en parte alguna se halla dato del escudo de Salt". La descripció que en fa és extensa (quatre planes); n'extreiem uns detalls:

"Ostenta la corona de príncipe por pertenecer a Gerona..." i "los trazos de la región" (...) "Y ya situada geográficamente nuestra villa en la región y en la província (...) se pasa a la representación local, una espiga de trigo, oro en campo de sinople (...) y una rueda dentada sobre las ondas del agua en plata y azul..." Es veu que aquest compartiment de l'escut va ser conflictiu. En una primera versió hi figurava la roda moguda per un salt d'aigua, versió que la Real Academia de la Historia no va acceptar per exigències de l'heràldica. Es va haver de suprimir el salt, substituint-lo per les tradicionals línies d'aigua. Josep Paulí es lamenta d'aquest canvi, ja que elimina -diu- l'al.lusió a l'orígen del nom de Salt: "Es dudoso que las líneas de agua puedan medianamente sustituir la idea del orígen del nombre".

J. Cristòfol

SERQUI-NET

POB, S.L. - C.I.F. B - 17 / 417452

Distribuïdor

Diversey
ALIMENTACIÓN

vileda
DIVISIÓN PROFESIONAL

CONSTRUCCIÓ, SERVEI i TRACTAMENT D'AIGUA

c/. Pere Coll i Guitó, 19 baixos
Tel. (972) 23 12 13 (4 línies) - Fax 24 31 92
17190 SALT (Girona)

bici/oci
EXPERTS

* BICICLETES, ROBA I COMPLEMENTS
* RENTAT I TALLER ESPECIALITZAT
* EXPERTS EN SUSPENSIONS: REPARACIÓ, MUNTATGE I VENDA
* MECÀNICS OFICIALS DELS EQUIPS DE COMPETICIÓ:
  LIBERTO - MEGAMO - GICAUTO
  MASSEGUR - MEDINYÀ EQUIP
  COLLA 5x10

Vine'ns a veure

C/ Llarg, 21
Tel. 24 11 01
17190 SALT

Perruqueria i Estètica

Leo

SERVEIS DE PERRUQUERIA
ESTÈTICA
MAQUILLATGE
DEPILACIONS
PEELING CORPORAL
QUIROMASSATGE
TRACTAMENTS DE NUTRICIÓ

c/ Major, 128 - Tel. 24 18 52 - 17190 SALT
(Girona)

LLIBRERIA PAPERERIA COMPAS

* OBJECTES PER A REGAL
* MATERIAL ESCOLAR
* TREBALLS D'IMPREMTA
* PREMSA

c/ Major, 103 - Tel. 40 10 52 - 17190 SALT
(Girona)

MECÀNIQUES
CARANDELL

REPARACIÓ DE MAQUINÀRIA
MECANITZATS DE PECES
TORN I FRESADORA

Costabona, 49
Telèfon 23 49 95
17005 GIRONA

Comas

RELLOTGERIA - JOIERIA
COPES - TROFEUS
PLAQUES

Carrer Major, 83 - Tel. 23 47 70 - **SALT**

BAR
L'ESPELMA

Desitgem als nostres clients i amics una bona Festa Major!!

TEL. 23 20 20

Restaurant La Brasa

Bon pa, bon vi, bona taula i bona brasa, són senyal de bona casa.

Construccions

Aurich, S.A.

Construcció de xalets i obres de paleta en general

OFICINA: C/ Major, 316 Tel. 23 75 02 - Fax 40 13 28 **MAGATZEM:** C/ Joaquim Ruyra, 16 17190 **SALT**

Curiositats saltenques

Cada any, pels voltants del mes de febrer, màxim el mes de març, l'equip de redacció de La Farga es planteja què fara i de què anirà el número especial de la Festa Major, o sigui, El Programa.

Les propostes són diverses i variades i no sempre es porta a terme la que en conjunt creiem que és la millor. I no ho portem a terme, entre d'altres coses, perquè no tenim temps o el material necessari.

Aquest any he de confessar que no vaig assistir a les reunions prèvies, però sí que vaig proposar a la coordinadora i al director de La Farga (o sigui a l'Helena i en Cristòfol) dedicar el tema central del Programa a fets i coses curioses de Salt. La cosa anava que a través de la revista i fins i tot en col.laboració amb Ràdio Salt fer una mena de crida a tots els saltencs perquè aportessin dades i anècdotes sobre fets i coses insòlites o curioses de Salt. Per exemple: la moto més vella, el cotxe amb matrícula més antiga, la família més antiga de Salt, el carrer més petit o més llarg, la casa més baixa o més alta, l'arbre més nou o més vell... i així anar recollint aquestes dades donades pels mateixos veïns i a més completar-ho amb fotografies.

La idea era bona. Més ben dit, crec que és bona i vàlida. El problema era de temps i de dedicació.

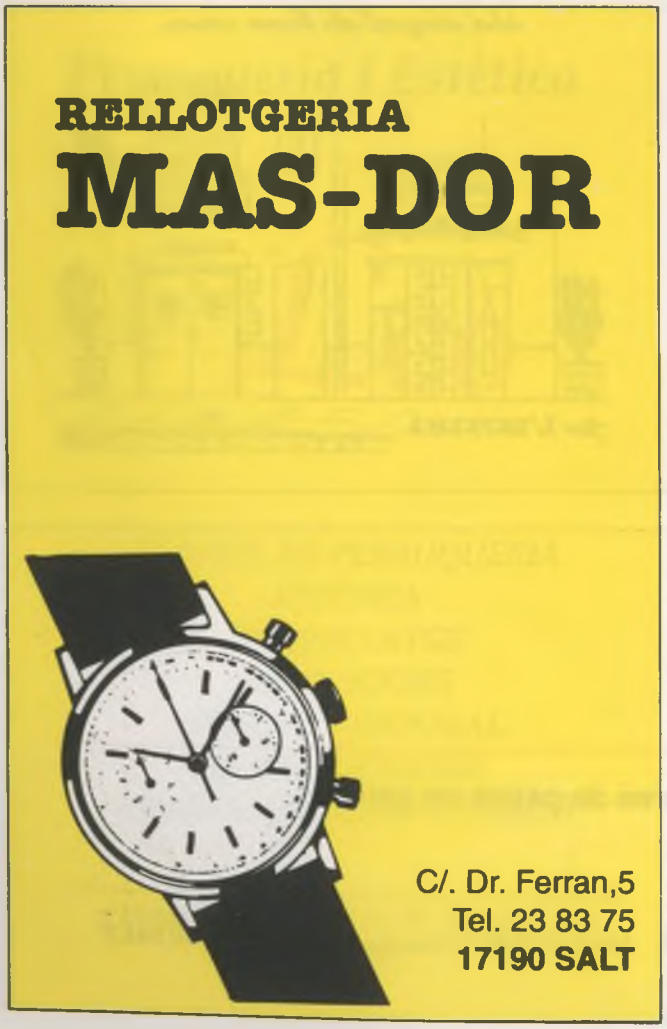

Penso, però, que amb ganes i sense pressa es pot arribar a dur a terme. Es podria començar a recollir informació, fotografies i documentació a través dels mitjans de comunicació (Ràdio Salt, La Farga...) i també per mitjà de l'Ajuntament i entitats del poble. I anar-les publicant regularment a la revista La Farga i pel pròxim Programa fer un recull i publicar-ho tot junt.

La veritat és que si aquesta proposta es porta a terme, d'una manera o altra farem un treball curiós, però al mateix temps ens pot arribar a sorprendre a tots les coses i els fets insòlits que tenim en el nostre poble. I encara es podria acabar fent una exposició amb les fotografies i el material seleccionat.

Ho he volgut deixar escrit i ara amb temps, perquè ningú no em pugui arribar a dir, que sí, que la idea és bona, però que és difícil dur a terme o que ara és massa just i no hi ha temps. Deixant anar la proposta ara, tenim tot el temps del món. Si llavors no es porta a terme, serà perquè la idea no és prou bona o per allò que molt sovint ens passa: per mandra.

Guillem Terribas

Autor: Josep Valls Porcalla
Fons: Pau Masó i Fàbrega (AIAS)

MOSAICS Selecti, s.l.
Carrer de Josep Irla, 2
Telèfon 23 07 84
17190 SALT (Girona)
Particular:
C/ Àngel Guimerà, 9
Telèfon 24 24 63

JOIERIA - RELLOTGERIA

Brasi

US DESITJA UNA BONA

FESTA MAJOR

C/. Àngel Guimerà, 95
17190 SALT

CARNISSERIA

CANSALADERIA

CONSOL

C/ Manuel de Falla, 40 - Telèfon 23 99 49
Dr. Ferran, 24 - Telèfon 40 21 03
Mercat de Salt Pla, núm. 100, 101, 104, 105 i 106
17190 SALT

Tintoreria

Regolta

• PELLS
• LLANES DE MATALÀS
• CATIFES

I TOT ALLÒ REFERENT A LA NOSTRA INDÚSTRIA

C/ Major, 312 - Telèfon 23 45 43 - **17190 SALT** (Girona)

Records d'una Festa Major

No podria dir exactament la data però sí que recordo que era en el transcurs d'una festa major. Durant el règim de Franco es va imposar a les empreses que la jornada del divuit de juliol, s'havia de celebrar, sufragat per elles, un dinar amb els seus treballadors. Això consistia en un dinar de germanor presidit per l'empresari i que faria extensiu a tota la plantilla. A Salt, en aquells moments només existien dues empreses que es poguessin considerar grans. Eren MANUFACTURES GASSOL i COMA CROS. Donat el gros volum que tenien, cap casa de menjars de les que hi havien podia assolir el compromís de servir aquell dinar i es va decidir de fer un dinar per la plantilla dels homes i a les dones se les obsequiaria amb un lot de menjar entregat a mà. El dinar per la casa GASSOL se serviria cuinat des de casa i a la COMA CROS ens aprofitaríem d'una cuina que hi havia, construïda quan s'havia fet material de guerra. Ens faltava un cuiner i vam solucionar-ho contractant un home que també era de Salt i que treballava a Vic dintre aquest ram. El cas és que amb penes i treballs, l'àpat es va celebrar.

Feia d'alcalde el senyor Siqués i prescindint de la norma que llavors hi havia de tenir la carn racionada, ens va donar carta blanca per obtenir la que volguéssim. No cal dir que en aquest fet ens vam excedir i vam demanar una quantitat bastant superior a la necessària i ens en va sobrar bastant. Al cap de vuit dies

era la festa major i com que en aquell temps no teníem cambra frigorífica, s'havia d'estudiar algun mitjà perquè és mantingués en bon estat de conservació. No podíem demanar als carnissers que ens la guardessin perquè ens l'havien servida a desgrat per la quantitat demanada.

Teníem nosaltres una olla grossa que havia servit per coure cigrons i per massa matussera l'havíem deixat de banda per una altra de més lleugera. Ens va venir bé d'aprofitar-la i la vam emplenar de tota aquella carn bona i rostida. Llavors la qüestió important era conservar-la vuit dies en bon estat i això ho vam aconseguir cobrint l'olla amb oli d'oliva, ja que en disposàvem de la quantitat suficient.

Vuit dies més tard era la festa major i vam servir uns plats de vedella guisada que la gent se'n llepava els dits de tova que la trobava. Al dia següent, alguns van tornar per repetir-la i gran va ser el seu desencís. El guisat era fet amb carn fresca i li faltava la pastositat de la que havia estat marinada.

Ho contem com un exemple que no vam desaprofitar.

Antoni Brugués

MOBLES i FUSTERIA

BONANY S.L.

Fem tot tipus de mobles i fusteria en general. Pressupostos sense compromís

C/. Llarg, 70 - Telèfon 23 62 49 - **17910 SALT**

CLÍNICA VETERINÀRIA

NOU HORARI

Laborables d'11 a 1'30 i de 5 a 9 tarda
Dissabtes d'11 a 1'30 del matí

Països Catalans, 40 - Tel. 23 90 03
17290 SALT (Girona)

Transportes Eléctricos Interurbanos, S.A.

LÍNIES REGULARS DE TRANSPORTS DE VIATGERS

AUTOCARS DE SERVEIS DISCRECIONALS

GIRONA
Sardenya, 16 - Tel. 20 48 68*

ADMINISTRACIONS:
Girona Tel. 20 02 75
Banyoles Tel. 57 00 53
Olot Tel. 26 01 96
Figueres Tel. 50 31 75
Camprodon Tel. 74 02 95

Naruma

C/. FRANCESC MACIÀ, 26 - TEL. 23 03 79
17190 SALT (Girona)

Associacions del nostre poble

El Casal Saltenc (23-5-32 / 20-7-36)

Tinc a la mà el teòric número u de títol de soci d'aquell Casal, datat l'1 de juny del 1932, amb les signatures del President i del Secretari, en Josep Torrent i en Conrad Ribot, i el segell del Casal que presenta les quatre barres damunt un salt d'aigua, amb les inicials C i S als seus costats. He dit abans que el número del títol era teòric, perquè no anaven numerats, però sí que tots incloïen els Estatuts de la Societat, dels quals, per no fer-me pesat, en transcriuré sols els articles 1, 2 i 3, que ja seran suficients per a donar una idea de la riquesa cultural que aportava al poble de Salt:

"REGLAMENT. Article 1.- Es forma aquesta Societat amb el nom de CASAL SALTENC, i tindrà el seu estatge social al carrer de Galán i García Hernández, n.º 31.- La finalitat d'aquesta Societat no serà altra que la de fomentar entre els seus socis el tracte social, procurar sota un mateix sostre la germanor i cultura dels mateixos, i donar tot l'esbarjo possible per mitjà de balls, concerts, vetllades teatrals, esports, conferències, etc.

Art. 2.- Aquesta Societat condemna per endavant, tot quan pugui conspirar contra els seus socis o fer el més petit mal a cap d'ells, i prohibeix expressament en els diferents departaments les controvèrsies polítiques, religioses i socials, els jocs de cartes i altres prohibits per la llei.

Art. 3.- Tota la documentació que afecta a la Societat, serà redactada en llengua catalana".

Segueixen els articles fins al 25, detallant els drets i obligacions dels socis i de les Juntes Generals, i acaba així:

"Salt, 23 de maig de 1932.- LA COMISSIÓ ORGANITZADORA.- Jaume Arolas, Ricard Mas, C. Ribot, J. Muñoz, Josep Torrent, Juli Fortià i Pere Daniel.

Presentado en este Gobierno Civil a los efectos de la vigente Ley de Asociaciones.- Gerona, 24 de mayo de 1932.- El Gobernador Civil.- J. Irla.- Hi ha un segell que diu: Govern Civil de la Província de Girona".

La primera part de l'art. 2, desgraciadament, va resultar premonitòria.

Una festa que no es pogué celebrar

En anteriors programes de la nostra Festa Major i en altres llocs, he escrit diferents aspectes de la història del Casal Saltenc, i un de nou d'aquests aspectes l'haureu pogut observar a la capçalera, que hi poso 20-7-36 en comptes de 18-7-36, perquè el casal fou saquejat, destrossat i cremat el dia 20, i era el tercer edifici del poble que incendiaven els que després es destacarien com a assassins de gent indefensa i lladres, i un xic més tard com a menyspreables covards. Jo, que he viscut totesles estapes d'aquella desenfrenada revolució andidéu, en puc donar testimoni, a desgrat de les traves i mentides que per tots els mitjans de comunicació ja fa temps que capgiren els fets, amagant els successos criminals dels seus parents polítics. A la memòria històrica que prediquen i demanen, aquella etapa negra no hi té cabuda, del que es desprèn que a prop de seixanta anys de distància, encara els fa por que se sàpiga la veritat de la llei del terror imposada a la que fou zona roja, que la trista experiència del qui això signa i de la seva família en són tan sols lleus exemples. No saben, no volen saber; no recorden o no volen recordar un dels consells de'n Josep Tarradellas que diu: "Els pobles que no saben escoltar i que ignoren el seu passat acaben morint".

Al PROGRAMA de l'any passat s'hi posa el 1921 com any de la fundació del Casal Saltencs; queda clar que fou el 1932.

Per acabar i encara que d'altres vegades ja ho he dit, em plau recordar que el coneixement d'aquests i molts d'altres detalls no és casual, puig que del Casal el meu pare n'era el President.

Salt, juliol del 1995.

Emili Torrent i Algans

Fleca i Pastisseria

R.S.I. 20.7140/CAT

Carrer Llarg, 10 - Telèfon 23 83 71

BODEGA

La Tòria

Carrer Major, 110
Telèfon 23 40 93

SALT

CONSTRUCCIONS

RUBAU

C/. Pont Major, s/n. - 17007 GIRONA - Tel. (972) 21 45 50 - Fax 21 45 54

La nostra Supervia

En la meva darrera estada a la ciutat de Londres, vaig trobar-me amb una agradable sorpresa quan tot i remenant discos en una important botiga de l'Oxford Street, els meus ulls, presoners d'aquella estranya sensació que hom sent, estan fora de casa, al descobrir la presència de la nostra terra estimada en un altre país, es fixaren en la portada d'un disc-compacte, que immediatament vaig adquirir, i que deia en llengua anglosaxona: "The unknow Supervia. Rare operatic excerpts. Also rare and little know songs in catalan, spanish, french and italian". En català ve a tenir més o menys el següent significat: "La Supervia desconeguda. Extractes poc freqüents d'òperes. A més a més, cançons poc conegudes i rares en català, espanyol, francès i italià".- Cal agrair als anglesos la inclusió en el disc-compacte de moltes cançons catalanes, que encara que en el seu dia varen ésser gravades, no se sap per quines estranyes raons no van veure mai la llum pública. Aquest descobriment casual em produí un cert orgull pel fet de tractar-se d'una gran artista catalana, però malauradament també em féu sentir vergonya de veure com una diva entre dives com la Conxita Supervia, era més recordada i coneguda allà a Anglaterra, que aquí a la seva terra natal. Sí, perquè per ací, sembla que la tenim una mica, per no dir força, oblidada, justament ara quan es compleix el centenari del seu naixement. És per això que vull retre íntim homenatge a aquest dolç encant femení, que va convèncer amb els seus dots vocals els més exigents crítics del "Bel canto". Coneguem primer, alguns aspectes de la seva vida, curta, però replena d'èxits professionals. Després d'haver consultat diverses fonts d'informació i malgrat que hi havien dades que no lligaven entre elles, n'he resumit les que m'han semblat més principals i correctes. Vet aquí, doncs, molt condensada una possible biografia: Concepció Supervia i Pascual va néixer a Barcelona el dia 9 de desembre del 1895. Rebé ensenyances per part de l'Alfredo Martini al conservatori del Liceu, i debutà al teatre Colón de Buenos Aires l'1 d'octubre del 1910 en un petit paper a l'òpera "Blanca de Beaulieu" de Cesar Stiattessi. El 10 d'abril del 1912 es presentà al Liceu de la ciutat comtal en el paper de l'heroïna d'una òpera de Saint-Saens. Els anys posteriors els passà viatjant i actuant per Amèrica del Sud, Espanya i Itàlia, on l'any 1918 naixia Giorgino, un nen fruit de la relació sentimental amb l'advocat italià Francesco Santamaria. En temporades successives cantà a Rússia, d'on va marxar cap als Estats Units, es presentà al Garden de Nova York i actuà a continuació a Xicago i Filadelfia.

Foren precisament els concerts que va donar a casa d'importants personalitats de la política i la banca americanes, la base de la gran fortuna adquirida amb la seva poderosa i atractiva veu, juntament amb el magnetisme personal que irradiava la seva figura. Va formar companyia artística amb una altra cantant també catalana, i també poc recordada anomenada Maria Barrientos, recorrent totes les Antilles. El ple domini de les seves prodigioses cordes vocals, la portaren a cantar l'òpera "El barber de Sevilla", tal i com el seu compositor, Rossini, l'havia escrita, perquè la interpretés una mezzo-soprano. Ningú abans ho havia fet. L'any 1930 i amb la intenció de donar-li a Giorgino una llar estable, es casà amb un senyor anglès, Sir Benjamin Rubistein. Al cap d'uns anys, i ja coneixedora dels perills que li podia comportar una nova maternitat a la seva edat (40 anys), complicacions posteriors al part li llevaren la vida el 30 de març del 1936 a Londres a la mateixa ciutat on vivia. I la mateixa ciutat on jo vaig comprar aquest disc-compacte del qual no em cansaré mai d'escoltar la veu prodigiosa de l'artista, sobretot en la cançó catalana "L'àngel de la son", de Mestres de Grignon. És fresca, tendra, infantil, tan fresca i tendra com la veu de la Supervia, la fabulosa mezzo-soprano catalana aclamada arreu del món. La nostra.

L'ÀNGEL DE LA SON *(fragment)*

L'àngel de la son
té les ales blanques
té d'or fi el cabell
i el vestit de plata....

Carles Bonet i Corbalan

MIRALLS I VIDRES

SOLAR, S.A.

DISTRIBUÏDOR DE FINESTRES DE GELOSIA I MAMPARES PER A BANY «VENTIKLAR»

*MANIPULACIÓ I COL·LOCACIÓ DE VIDRE PLA, «CLIMALIT», «SECURIT», CORBAT, LAMINATS, ETC.
*ESPECIALITZATS EN VIDRIERES ARTÍSTIQUES, DE FORMIGÓ I VIDRES A LA SORRA

JOAN MARAGALL, S/N (DAVANT ZONA ESPORTIVA) - TEL. 23 58 11 - FAX 24 30 82 - APARTAT CORREUS 147
17190 SALT

òptica
salt

m. s. nieto

Àngel Guimerà, 75 - Telèfon 23 36 45
17190 SALT

QUALITAT ARTESANA

Desitgem una Bona Festa a tots els amics i clients

C/. Francesc Macià, 28
Telèfon 23 65 18
17190 SALT

Plaça Mercat, 67-68-69
Telèfon 21 30 11
17002 GIRONA

Pregó del Sr. Frederic Sanfeliu *(Festa Major 1994)*

Benvolguts saltencs, dones i homes que viuen a salt:

L'alcalde m'ha demanat que faci aquest pregó i no m'hi puc negar, doncs he de reconéixer que sempre he tingut una bona amistat amb els alcaldes, però potser amb aquest hem tingut més contacte i amistat.

Primer, un aclariment sobre la meva persona. No sóc propietari de "La Gassol" ni "l'amo" com alguns deien. He estat Gerent i accionista d'aquesta societat i he treballat en ella, no s'espantin: 60 anys! I no em diguin ara que volen saber la meva edat perquè sempre que m'ho pregunten i especialment si són dones, dic 33. No s'ho creuen però sempre queda el dubte.

He vist amb gust el programa de la Festa Major i com que no sóc escriptor ni poeta i he llegit diversos articles magnífics, em trobo una mica cohibit, però, al menys, veig que coincidim en considerar que el Ter, a Salt, és comparable al sol, déu de les antigues religions. El Ter, ha estat el motor de la seva industrialització, al mateix temps que el depredador de la seva natura, però on hi ha coincidència total és en considerar que s'ha de salvar la natura i mantenir neta la comarca, al mateix temps que mantenir i crear més riquesa a la

regió, cosa que veiem que no sempre és fàcil.

Llavors, no sé si sóc el més representatiu per fer aquest pregó, però almenys us diré que segurament conec aquest lloc des de fa més anys que molts de vosaltres i que estimo aquesta terra a la que he dedicat la meva vida, des que tenia 18 anys. Abans d'acabar la meva carrera d'Enginyer Industrial, ja vaig venir a fer els primers plànols de la indústria.

Veníem a la fàbrica en tartana i movíem les màquines amb una turbina antiga amb l'ajuda de cables que fabricàvem amb les restes de fil de la filatura (CAPS) i eren tan llargs que necessitàvem tot elpati, des de l'entrada del barri a l'entrada de la fàbrica que tenia la mida justa doncs era una corda continua, era un treball difícil i de precisió.

La fàbrica, durant la Guerra Civil, va ser transformada per tal de fabricar material de guerra i gràcies a la cura que va tenir en desmuntar la maquinària tèxtil i ordenar les peces, el nostre apreciat Miquel Portabella, al que desitjo rendir el meu homenatge; com dic, gràcies a això, es va poder tornar a instal.lar i a donar feina i funcionar amb gran rapidesa.

Aquesta és una virtut d'aquí, l'ordre i la constància i, al tornar a funcionar la fàbrica, inclús hi va haver una festa i jo me'n recordo

magatzems CABRUJA s.a.

OBJECTES D'ESCRIPTORI A L'ENGRÒS

Travessera de Santa Eugènia, 12 - Telèfon (972) 23 40 11 - Fax 23 00 22 - 17190 **SALT** (Girona)

d'haver estat ballant amb les operàries a l'antiga sala de cardes.

Després varen venir uns temps molt durs i per seguir funcionant no hi havia cotó. Vam haver de fabricar per Anglaterra 100.000 dotzenes de mitges de fil, que ens va permetre treballar quasi un any, filant números fins 80 i 100 catalans, amb un cotó molt curt que avui dia ningú no voldria i creiem que això va ser bo per Salt, doncs vam poder seguir i no parar.

Una anècdota: en aquell temps, veníem amb el meu amic Marfà per la carretera amb un cotxe amb gasogen (en comptes de gasolina, gas pobre fet amb carbó d'alzina). Molts, suposo no deveu saber el que és això, però el que us dic és que en tota la carretera de Barcelona a Girona, era difícil trobar un cotxe o un camió. Però no era el "gasogen" el que ens donava més problemes, eren els pneumàtics; un viatge de Barcelona a Girona eren quasi dues o tres punxades i una de les que recordo va ser davant del manicomi de Salt; al canviar les rodes del cotxe i començar a posar els tres primers cargols, li faltaven els altres tres que no hi havia manera de trobar-los, havien passat uns cavalls i entre la pols i les herbes era impossible trobar-los i anàvem a tornar a la fàbrica perquè ens en construïssin d'altres. Es feia tard, quan un dels interns del frenopàtic que ens observava, ens va donar la solució: Deixi'n dos de posats i l'altre oposat i, com que queden equilibrats, se'ls aguantarà bé. En Marfà li va dir: Amb tan bones idees, com és que està vostè aquí? i ell va contestar: No sóc aquí per tonto, sinó per boig. Sense comentaris.

Però la roda amb menys cargols va anar agafant més joc i a l'arribar a Barcelona vaig veure una roda que ens avançava (verídic) i era la nostra pròpia roda que va sortir disparada. Al mateix moment, el cotxe va caure sobre l'eix, però estàvem davant dels "burots". Alguns recordaran el que eren, però potser d'altres no. Eren uns arbitris d'entrada municipals.

Es van excitar perquè estava prohibit entrar peces manufacturades sense pagar i la roda havia entrat. Tampoc es podien entrar gallines, ni ous, tot havia de pagar un arbitri.

El tema de la roda es va aclarir, però voldria assenyalar que el pagament d'un arbitri a més de ser un impost era una defensa del que entrava a Barcelona o a qualsevol ciutat, contra el que venia de fora que treia llocs de treball. Després tornarem a parlar dels "burots".

Més tard, les coses varen anar millorant, es va muntar la filatura de llana, texturització, el tint, i la nova fàbrica de filatura i mitges a l'autopista. Es va muntar la guarderia que ara passarà al municipi; es va crear el Casal per a gent gran. Vam col.laborar juntament amb el Sr. Sala i el Sr. Coma Cros a que Salt tingués Gegants i la nova campana de l'església. Es va posar una nova turbina, es va reconstruir una nova presa ja que la riada se la va emportar i la força produïda per l'aigua ha estat el cor de Salt. Aquest va ser l'inici de la seva industrialització. La nostra intenció és anar sempre endavant, visquent amb Salt, encara que sigui a poc a poc, però no cap endarrera i Salt va anar creixent.

Quan per primera vegada vaig anar als Estats Units i vaig veure que les fàbriques estaven plenes de cotxes, més que un dia de Liceu a Barcelona, en aquell temps, vaig pensar que això és el que volia per la nostra fàbrica, que el nivell de vida pugés i al cap d'uns anys així va ser, però després, no sé què passà, sempre surten el peròs.

La fàbrica que teníem a l'entrada de l'autopista estava com jo volia, plena de cotxes, però es va cremar.

Ja havíem tingut una altra catàstrofe, el dia del 75 Aniversari de l'empresa, mentre estàvem celebrant un dinar amb tots els operaris (erem més de 1.500 persones), el dia 20 de novembre, a la nit, hi varen haver grans inundacions i se'ns va inundar la fàbrica. Em van telefonar a les 2 de la matinada i en Portabella em va dir que hi havia hagut una gran catàstrofe -aquella nit havíem sentit per la ràdio que diversos cotxes i autobusos havien estat arrossegats per les aigües. A la festa hi havien vingut més de 40 autobusos i jo vaig témer la catàstrofe. Quan em van dir que era la fàbrica la que havia quedat inundada, els vaig dir que això es podia arreglar (els morts no) i vaig sortir tot seguit cap a Salt. Tothom estava ja col.laborant netejant les màquines amb més d'un metre de llot. Però vàrem reaccionar, com ara contra el foc.

Abans de tres mesos amb la inundació i abans d'un mes després del foc, vam tornar a treballar i aquesta constància que també té Salt, és el que ens ha de fer seguir endavant.

Aquí canvio d'història, doncs m'han dit que us parli una mica d'economia i això de vegades és avorrit, però és així.

Em vaig començar a preocupar quan vaig veure que a l'anar pujant els salaris també pujaven els costos i s'havien d'apujar els preus, o sigui, que la productivitat no pujava suficientment per a compensar els costos i això tan senzill és el que ha anat passant últimament, i el que fins fa poc semblava que era possible: pujar els salaris i conservar el benestar social sense augmentar la productivitat en la mateixa proporció, ara s'ha vist que és impossible, doncs de la mateixa Europa i no diguem dels països Orientals, ens arriben productes més barats dels que nosaltres podem fabricar i això seria el principi d'una decadència, d'un camí cap avall, a no ser que instal.léssim novament els "burots", intervenció, drets d'aduana, prohibició d'importació,

etc.. però això ara seria, a més, una manca de solidaritat que també pagaríem al quedar-nos aïllats.

Ara amb el Mercat Comú i amb el GATT, "General Agreement Trade & Tariff", és a dir, Acord General per alliberar el Comerç Mundial, hem obert les fronteres i això és bó, doncs tenim articles més barats i obrim una esperança de vida a d'altres països més pobres. Però analitzem, hem d'anar a poc a poc, per exemple: Salt, avui s'ha agermanat amb un poble de Nicaragua. El que cobra un nicaragüenc en un dia és menys del que guanya un saltenc en 55 minuts. I a la Xina o l'Índia.

Per entendre'ns, una camisa, un quilo de filat o unes mitges, amb la mateixa productivitat, poden costar-nos-hi d'obra, menys d'una dècima part.

Per sort, de moment, la productivitat i la qualitat no serà la mateixa, el disseny tampoc, els ports també són cars i la velocitat d'entrega és indeterminada.

Aquest és doncs el repte i encara hi som a temps. Per poder competir, al mateix temps que donar una oportunitat a d'altres països que també són humans, em diuen que el govern redueix les seves despeses i redueix els impostos i ens dóna les mateixes armes que tenen els altres països industrialitzats, menys càrregues socials, energia més barata, lleis que ens permetin cobrar el que venem i per part nostra:

- MÉS PRODUCTIVITAT
- MÉS QUALITAT
- MÉS CREATIVITAT
- MILLOR ORGANITZACIÓ

per tal de fer coses millors i a bons preus, amb això comprarem els productes més senzills i de menor qualitat i més econòmics fora, i vendrem als altres, les nostres millors creacions.

Aquesta gent, per exemple la de Nicaragua, podran millorar el seu nivell de vida i nosaltres no perdrem el nostre, però hem de treballar amb entusiasme i quan estem en una empresa, pensar que estem en el mateix vaixell. Si aquest navega bé, tots ens salvarem i arribarem a bon port, sinó, serà només la sort la que decideixi.

Crec conèixer la història de Salt a través dels divendres de la meva vida, que n'he fallat ben pocs. Fa molts anys que vinc aquí i estimo el poble de Salt. Adonem-nos de que tenim un país molt bo, un clima que moltíssims ens envegen, que tenim a Catalunya la locomotora d'un país que s'anomena Espanya, per treballar tots solidàriament i a més, on tenim els nostres clients, als que venem la majoria de la nostra producció, que no podem perdre'ls, i, al mateix temps, hem d'avançar sobre Europa, fabricant coses diferents, apetitoses i de qualitat per tal de que sàpiguen que a més de tenir un país meravellós per al turisme, fem les coses tan bé que han d'estar contents venint i comprant els nostres articles.

Vull rendir el meu homenatge a tots els que han treballat en la nostra indústria, avui els nostres jubilats que tant han contribuït a que Salt fos el que és avui -però sense oblidar aquesta joventut que puja i que jo ja conec i també els estudiants que tenen ganes de treballar i jo us dic que ho fan amb molt entusiasme i volen fer la feina ben feta.

A la fàbrica, amb la nostra gent, jo em trobo com en família i al mirar-los als ulls crec veure si hi ha problemes o no, i ara que us veig a tots pensant quan acabarà aquest "tio" el sermó, el que volem és que comenci la Festa Major i jo us dic, que aquesta Festa Major sigui el començament de la veritable recuperació de Salt i que sigui una demostració de bon gust i de creativitat i de que sabeu divertir-vos i donar als altres aquesta alegria contagiosa i ara sí que us dic:

DISFRUTEU, DIVERTIU-VOS, teniu un país i uns saltencs magnífics, la gent de Girona és estupenda, sap treballar i divertir-se.

VISCA SALT I VISCA
LA SEVA FESTA MAJOR!!

ASsessoria SALT -

ASSESSORAMENT FET PER PROFESSIONALS

Fiscal, laboral, jurídic, civil, jubilacions, assegurances, empreses, comptabilitat, etc....

ESTEM AL SEU SERVEI AL:

C/. Major, 58 - Telèfon 24 24 57 - 17190 SALT

Pla de Jubilació

Ja seria hora que també pensés en vostè!

Asseguri's, des d'ara mateix,
una bona pensió amb el Pla de Jubilació
que la Caixa de Girona ha creat
pensant en vostè.

Informi's
a les oficines de la

Caixa de Girona

FLECA MASÓ

1901-1995

Carrer Llarg, 26 - Telèfon 23 42 86 - **17190 SALT**

Alça el teu front, Catalunya formosa,
de glòria coronat:
la diadema que el Senyor et posa
té per florons els cims del Montserrat.
Un tron d'argent, oh esplèndida comtessa,
et són els Pirineus:
així que neix, el teu front l'aurora besa,
la mar besa els teus peus.
Jaume Primer, el sol de nostra història,
fou el teu gentil espòs:
amb el seu mantell arrossegant de glòria
us abrigueu tos dos.

Fragment de "A CATALUNYA" de Jacint Verdaguer, sacerdot i poeta.
Fou un dels homes de la Renaixença i enguany
es commemora arreu del nostre país,
el 150 Aniversari del seu naixement, el dia 17 de maig del 1845

1925-1995
Setanta anys de programes de Festa Major

Ja fa vint anys que el nostre Casal de Jubilats té cura de l'edició del PROGRAMA de la Festa Major de Salt, els sis últims dels quals van anar a càrrec de l'equip de redacció de LA FARGA, i que va suposar el canvi del format quartilla, habitual fins l'any 1989, a l'actual, més gran.
Però la cosa ve de més lluny, de molt lluny.
Un primer estudi sobre l'antiguitat dels programes de festa major, ens porta fins l'any 1925, o sigui setanta anys enrera, indiscutiblement la publicació més antiga de Salt, de les encara vives.
La redacció de LA FARGA ha tingut el privilegi d'accedir a aquesta col.lecció de setanta anys de programes gràcies a l'oferiment espontani i desinteressat de la pastisseria Margenat -anunciant ininterromput des de l'any 1929- i a les valuoses aportacions de Pau Masó i l'Emili Torrent. Hem de fer constar, per tant, el nostre més sincer agraïment a tots ells, ja que sense aquestes col.laboracions, el treball que presentem a les planes que segueixen no hauria estat possible.
Moltes gràcies.

La Farga
Col.lectiu de redacció

El Programa

Durant molts anys, l'única publicació estable que ha tingut el nostre poble, també la més antiga, ha estat l'edició d'un volum, més o menys ampli, on hi ha la programació d'actes, salutació, anunciants, etc... que s'edita per la Festa Major, és el quen en diem: ELPROGRAMA.

Aquesta obra que segons les capacitats econòmiques, polítiques o d'altra mena, uns cops ha estat un fullet, un llibret i fins i tot un llibre, tal com surt en aquests últims anys, és el que ens permet veure les distintes situacions, evolucions, fluctuacions del nostre poble, ja que s'hi recull el tarannà i la cojuntura de cada moment. I tant és així, que això es verifica en la seva composició, és a dir: més prim o més gruixut, més o menys col.laboradors, etc... segons les oscil.lacions de cada moment.

DELS ORÍGENS

Des de fa molt de temps, Salt celebra la Festa Major, el que és de suposar que hi havia des d'un principi la difusió d'actes de dies tan assenyalats, però nosaltres no hem trobat cap altra col.leció que abasti tants anys. Sense dubtar ni un moment que hi havien opuscles, pasquíns, fulls d'avisos, octavetes i fins i tot fullets en altra època. Però d'una manera estable la publicació d'un programa ampli es va realitzar força des d'aquestes dates i aquesta col.lecció ens ho confirma en el programa de l'any 1935, en què consta en la seva portada: "ANY VII de la seva publicació". Malgrat tot, hem trobat un full de la Festa Major de l'any 1925, un altre de 1928 i un altre de 1928 amb anunciants.

Era freqüent amb la programació d'actes de les diverses comissions, cadascuna fes la seva pròpia difusió, i així en una mateixa data hi han 2 o 3 fulls diferents, o bé que en un mateix programa s'inclou la programació de les diverses entitats. Cal tenir

PROGRAMA DE LA FESTA MAJOR 1995

DIVENDRES 21 DE JULIOL

A les 7 del vespre: Audició de sardanes a la plaça Lluís Companys a càrrec de la Cobla

BAIX EMPORDÀ

A les 9 del vespre: PREGÓ D'INICI DE LA FESTA MAJOR, a càrrec del Sr. Emili Gispert i Negrell, director del Punt Diari. Tot seguit traca de començament de la festa.
A les 10 del vespre: A la Cooperativa, projecció de la pel.lícula HALFAUINE, organitzat pel GRAMC.
A les 10 del vespre: Al pati de Cal Mut, representació de l'obra teatral **LA CORONA D'ESPINES** de Josep Mª de Sagarra, a càrrec de l'agrupació **ESTIL.**
A les 10 del vespre: Al casal de Joves - Bar l'Estació, recital de Prosa Poètica, a càrrec del poeta Cubà **ANTOINE LÓPEZ LEÓN**, organitzat pel Casal de Joves-Bar l'Estació.
A les 10 del vespre: Al Pavelló Municipal d'Esports, final del XVI torneig de Futbol Sala VILA DE SALT.
A les 11'30 de la nit: Ball al pati del col.legi La Farga , a càrrec dels conjunts

CLAU DE CINC
SOVIETS I
CONFUSION
FUSSION

DISSABTE 22 DE JULIOL

A partir de les 3 de la tarda: Concurs de Botifarra **IV TROFEU VILA DE SALT** al pati del col.legi La Farga, organitzat per l'Associació de Comerciants del c/ Major del Veïnat.
A partir de les 3'30 de la tarda: A la zona esportiva municipal, Campionat de Catalunya de Tir amb Arc, Categoria Júniors, organitzat pel Club d'Arquers Salt.
A les 7 de la tarda: Espectacle infantil a la Plaça Catalunya, a càrrec del Grup:

TITELLES NAIP

amb l'espectacle **FAULES.**

A les 7'30 de la tarda: Audició de sardanes a la plaça de la Llibertat, a càrrec de la Cobla:

FOMENT DE LA SARDANA

A les 7'30 de la tarda: a la Pista Esportiva Municipal, festival de patinatge artístic organitzat per l'Agrupació Esportiva Salt.
A les 10 del vespre: Teatre a la plaça del Veïnat, a càrrec del Grup:

EL SAFAREIG

amb l'obra **EMBOLICA QUE FA FORT** finalista del visionat de la Diputació de Girona.
A les 10 del vespre: Al pati de Cal Mut,

representació de l'obra teatral **LA CORONA D'ESPINES** de Josep Mª de Sagarra, a càrrec de l'agrupació:

ESTIL

A les 10 del vespre: Al Casal de Joves-Bar l'Estació, actuació del grup de ranxeres

LA FLOR DE LA CANELA

i el grup de rock **TIPUAIXII.**

organitzat pel Casal de Joves -Bar l'Estació.
A les 11,30 de la nit: Ball al pati del col.legi La Farga, a càrrec dels Conjunts:

MONTECARLO INCONDICIONALS I SUIGENERIS.

DIUMENGE 23 DE JULIOL

A les 5 de la matinada: Correfoc pels carrers del Poble a càrrec del grup de diables **PERE BOTERO.** El correfoc sortirà del pati de l'escola La Farga, passarà pel carrer Major, plaça del Pi, C/ Llarg, C/ del Pou, C/ Processó, i finalitzarà a la plaça Verdaguer.
A les 6 de la matinada: A la Plaça Onze de de Setembre, ball del pijama amb el conjunt

MONTECARLO

en el decurs del ball es farà un petit esmorzar.
A partir de les 8'30 del matí: A la zona esportiva municipal, Campionat de Catalunya de Tir amb Arc categories júniors i infantils, organitzat pel Club d'Arquers Salt.
A les 9 del matí: Al pati del col.legi La Farga, **IV TROBADA DE MOTOS HISTÒRIQUES.** Tot seguit cercavila pels carrers del poble.
A partir de les 9'30 del matí: A la plaça Verdaguer **I MILLA POPULAR URBANA,** organitzada pel Club d'Atletisme Salt.
A les 10'30 del matí: XI CONTRAMARXA, sortida de la plaça del Veïnat i arribada a la plaça Verdaguer, organitzada pel Club Atletisme Salt.
A les 10 del matí: Al passeig Ciutat de Girona, **TORNEIG D'ESCACS PER EQUIPS,** organitzat pel Club d'Escacs Salt.
A les 11 del matí: a la plaça de la Llibertat, **XXXII Concurs de Colles Sardanistes "MEMORIAL EMILI CROUS"** amb la cobla:

LAIETANA

A les 12'45 del migdia: A la plaça de la Llibertat, arribada de la **IV TROBADA DE MOTOS HISTÒRIQUES.**
A les 6 de la tarda: **TROBADA DE GEGANTS** i tot seguit cercavila fins a l'HOSPITAL PSIQUIÀTRIC amb els GRALLERS

CERVELLÍ

A les 10 del vespre: Al pati de Cal Mut, representació de l'obra teatral **LA CORONA D'ESPINES** de Josep Mª de Sagarra, a càrrec de l'agrupació ESTIL.
A les 10 del vespre: Al pati del Col.legi La Farga , exhibició gimnastica a càrrec del Salt Gimnàstic Club.
A les 11'30 de la nit: Ball al pati del col.legi La Farga, a càrrec dels Conjunts:

TRISÒNIC KOMANDO MORILES JA T'HO DIRÉ

DILLUNS 24 DE JULIOL

A les 7 de la tarda: Espectacle infantil a la plaça Vicens Vives, a càrrec del grup

AMADEU I CIA

amb l'espectacle **ANIMACIÓ I GRESCA.**
A les 7'30 de la tarda: A la plaça de la Llibertat, audició de sardanes a càrrec de la COBLA:

CIUTAT DE GIRONA

A les 10 del vespre: Al casal de Joves-l'Estació, homenatge al cantautor argentí **ATAHUALPA YUPANQUI** organitzat pel casal de Joves Bar-l'Estació.
A les 10 de la nit: Al pati de Cal Mut, representació de l'obra teatral **LA CORONA D'ESPINES** de Josep Mª de Sagarra, a càrrec de l'agrupació ESTIL.
A les 11'30 de la nit: Ball al pati del col.legi La Farga, a càrrec dels conjunts:

SETSON
BLUES DE ROSTOLL
I QUERCUS

DIMARTS 25 DE JULIOL

De 9 a 12 del migdia: Concurs de pesca infantil i juvenil, organitzat per la Societat de Pesca Esportiva la Carpa.
A partir de les 10 del matí: Al passeig Ciutat de Girona TORNEIG DE SIMULTÀNIES organitzat pel Club d'Escacs Salt.
A partir de les 10 matí: A la zona esportiva municipal, **III TORNEIG VILA DE SALT DE TIR AMB ARC**, organitzat pel Club d'Arquers Salt.
A les 12 del migdia: A la Parròquia de Sant Cugat, **Ofici Solemne de Festa Major.**

A les 12 del migdia: A la Parròquia de Sant Jaume, **Ofici Solemne de Festa Major.**
A les 7 de la tarda: Espectacle infantil a la plaça del Mercat, a càrrec del grup:

BONI & CAROLI

amb l'espectacle **SIDE-CAR**

A les 7'30 de la tarda: A la plaça de la Llibertat, audició de sardanes a càrrec de la Cobla:

PRINCIPAL DE BANYOLES

A les 8,30 del vespre: Al Camp Municipal d'Esports, partit de futbol entre els equips **F.C. SALT i GIRONA F.C.**
A les 9 del vespre: Al pati de l'escola La Farga, actuació de l'esbart dansaire:

MARBOLENY

A les 10 de la nit: BALLABLES, MERENGUES, CUMBIES I SALSA al pati de l'escola La Farga, a càrrec del Grup:

AQUARELLA

DIMECRES 26 DE JULIOL

A les 6 de la tarda: FEIXINA al Pla dels Socs.
Espectacle infantil al Pla dels Socs, a càrrec d'en:

NOE

amb l'espectacle
VINE A LA FESTA:
AIXÒ ÉS FESTA I DE VERITAT.

A les 10 del vespre: Al Casal de Joves-Bar L'estació, Perfomance a càrrec del grup:

KATARSI

organitzat pel Casal de Joves-Bar l'Estació.

A les 10'30 del vespre: A la Plaça de la Vila, NIT DE L'HAVANERA amb el grup:

TERRA ENDINS

A les 11,30 de la nit: Ball de música tradicional al pati de l'escola La Farga a càrrec dels grups:

GRALLERS DE L'ACORD I ESCAMPILLEM

DIUMENGE 30 DE JULIOL

De 7 a 11 del matí: CONCURS DE PESCA ESPECIAL FESTA MAJOR, organitzat per la Societat de Pesca Esportiva La Carpa.

NOTES :
Del 21 al 26 exposició del Taller de nens muralistes d'Estelí (Nicaragua) al Casal de Joves-Bar l'Estació.

ACTIVITATS DEL MUSEU DE SALT PER LA FESTA MAJOR

Del 6 al 18 de juliol:
Exposició "Gent de Dibuix"

Del 19 al 30 de juliol:
Exposició "ArtSalt 95"
Exposició d'artistes saltencs als comerços de la vila.

Del 20 al 30 de juliol:
Exposició Escola Municipal de Belles Arts.

Del 20 al 26 de juliol:
Exposició dels Amics del Bonsai.

Els horaris del Museu:
De dimecres a divendres
de 6 a 9 del vespre.
Diumenges de 12 a 2 del migdia.

LA COMISSIÓ DE FESTES ES RESERVA EL DRET DE MODIFICAR QUALSEVOL D'AQUESTS ACTES.

ORGANITZA:
LA COMISSIÓ DE FESTES DE SALT.

PATROCINA:
L'AJUNTAMENT DE SALT.

Il.lustracions: Guillem Terribas

present que el Salt de l'època, amb una població de 5.360 habitants havia arribat a tenir tres envelats.

ANY 1928.-
2 envelats: Salt i Veïnat.
ANY 1930.-
Joventut Unida del Veïnat, l'envelat Nou Estel i envelat Popular de Salt.
ANY 1934.-
Jovent d'Ara, Envelat Popular i Centre Republicà.
ANY 1935.-
Joves Divertits, Jovent d'Ara i Casal Saltenc.
Aquests tres grups ben definits i que tenien els seus propis actes aixecaren l'envelat en llocs ben diferents: Casal Saltenc, el feia al camp del lleter (davant l'Església de Sant Cugat); Jovent d'Ara, davant l'antiga parada dels autobusos de Salt a Girona, (pisos i plaça Onze de Setembre); i el Veïnat al camp d'En Valls, (més o menys a l'alçada del carrer E. Granados).

També segons l'època, s'han publicat més d'un programa: Salt i Veïnat. Que una entitat edités un programa de Festa Major, p.e.: de 1975 a 1982, el Casal de Jubilats. O que l'Ajuntament publiqui un tríptic amb la programació d'actes.

***

Moltes vegades, en la major part de les edicions no hi consten els crèdits, és a dir, el que ens podria permetre saber qui l'editava, n.º d'edició, etc., un simple peu d'impremta a la contraportada era tota la informació que ens donava a fi de saber qui i on s'havia imprès. Ni tan sols, a la major part d'ells, no hi ha el número de pàgines, que no es fixa fins a l'any 1987, s'estronca el 1989 i es reprèn a partir de 1990.

Peu d'impremta a la contraportada del programa de l'any 1949.

MECÀNICA • XAPISTERIA
RENTADA • GREIXATGE
PINTURA • CANVI D'OLI

Departament especialitzat en reparació RENAULT

AUTOMÒBILS
GAUCHIA JUNCA S L

COMPRA-VENDA D'AUTOMÒBILS

Travessera Santa Eugènia, 18-22 - Telèfon 23 44 32 - SALT

IMPREMTES

Al llarg del temps, el programa de la Festa Major de Salt s'ha imprès a llocs diferents. Per posar algun exemple podem dir:

Centre Republicà

Festa Major 1930

Tots els dies: Concerts, Sardanes i un excel·lent Programa de Cine
Debut de la aplaudidissima artista de varietats

"Angelita Casado"

Acompanyada per un renombrat Trio compost per En Prats, (Contrabaix); Rigau, (piano), i Batallé, (violi).

Servei acuradissim de Refrescos, Vermuts, Café i Licors de les més acreditades marques

Veïnat de Salt

Programa d'actes del Centre Republicà, any 1930

IMPREMTES:	LLOC:	ANYS:
Tip. "La Económica"	Girona	1925 i 1928
Tallers gràfics Cabruja	Girona	De 1929 a 1936
Salomó Marquès	Girona	1931 (Jov. Unida del Veïnat)
Dalmau Carles, Pla	Girona	1939

De 1941 a 1945 no tenim cap programa, desconeixem si aquest es va fer.

Pagès	Anglès	1946, 1982 (Comissió) De 1990 a 1993
Llach	Girona	1947
BAT	Salt	De 1948 a 1962
Tipografia Carreras	Girona	De 1963 a 1965
Taberner	Girona	1967, 1968 (Veïnat)
Moderna	Girona	1969
Tallers gràfics Rabell	Girona	De 1970 a 1973
Roura	Cassà	1974
Curbet	Girona	1975, 1978
Grafis Sant	Girona	1977, 1978 (Casal) Del 1981, 1982 (Casal) I del 1983 al 1989 Casal.
Rotoimprès	Girona	1994

Agapit Alonso i Pont

CONFITERIA
PASTISSERIA

GRANJA
CAFETERIA

MARGENAT

Plaça Veïnat, 10
Tel. 23 06 79

SALT

C/. Major, 57
Tel. 23 00 61

LOCAL CLIMATITZAT

TARDA a les 3 - Concert al Café Subils per l'Orquestra *Napoleon's Band* i al Centre Republicà per *La Nova Harmonia*.
A les 4 - Ball a l'envelat del Veinat per l'Orquestra *Napoleon's Band*.
A les 5'30 - Gran partit de Futbol entre els primers equips de la primera categoria catalana GRANOLLERS S. C. i GIRONA F. C.
A les 6 - Sardanes a la Plaça de la Llibertat per la Cobla *The Nightingale Boys* i a la Plaça de la República per la Cobla *Nova Harmonia*

els envelats del Veinat, Jovent d'Ara i Casal Saltenc per totes les Orquestrines esmentades.

DIA 27

La Tradicional Torrabodà a les fonts i llocs de costum.
A les 10 - Sardanes a la carretera de Salt per una conegudà Cobla Orquestra.

NOTES: Els autòmnibus de Salt a Girona tindran un servei extraordinari a la sortida de tots els balls.
Totes les entitats editaran programes especials.

Aquest Llibre-Pograma a estat editat en els Tallers Gràfics CABRUJA

IMPREMTA CABRUJA LLIBRERIA
RONDA FERRAN PUIG, 7 GIRONA
PI i MARGALL, 69 VEINAT DE SALT

Programa de l'any 1936

NOTA

La Comisión se reserva el derecho de variar o suprimir algún número del presente programa si causas mayores lo justifican.

Peu d'imprenta a on es pot llegir Dalmau Carles, Pla, S.A. Gerona. Última pàgina del programa d'actes de l'any 1939

TOT PER OFERIR-LI UN MÉS SEGUR, COMPLET I RÀPID ENSENYAMENT DE CONDUIR

Av. Francesc Macià, 11 - Tel. 24 01 96 - **SALT** (Girona)
Av. Sant Narcís, 85 - Tel. 23 31 56 - **GIRONA**
Passeig d'Olot, 58 - Tel. 23 29 41 - **STA. EUGÈNIA** (Girona)

PERMISOS A1, A2, B1, B2, C1, C2, D i E

Confeccions PAULÍ

Bona Festa Major

Passeig Marquès de Camps, 6 - Telèfon 23 80 23
17190 **SALT**

Una llegenda sobre els orígens de Salt

En el programa de festes de l'any 1953 apareix publicada una llegenda sobre els orígens del nostre poble i del nom de Salt. Aquesta llegenda, la qual molt probablement es va transmetre per tradició oral durant diverses generacions, va ser recollida i transcrita per Enric Guash amb la col.laboració de Joaquím Muñoz Ravetllat en un programa de la festa major d'ara fa 42 anys.
Enguany hem cregut interessant recuperar-la, adaptada i traduïda al català, per donar-la a conèixer a la gent de les generacions actuals.

"LA LLEGENDA DEL LLAC"

Contaven que fa molt temps en l'actual pla de Salt hi havia hagut un llac que s'estenia d'Aiguaviva fins el Congost i Sant Gregori. Un llac on vivia una bella ondina, anomenada Mifegínia, de cabells daurats i amb uns ulls foscos i brillants com les aigües del llac al capvespre. Les nits clares solia sortir de les profunditats i cantava amb la seva dolça veu sota els raigs de la lluna plena.

Per aquells voltants vivia un jove i formós cavaller, fill de les Muntanyes, de nom Saltuels. Muntava el més magnífic cavall blanc volador que s'hagi vist mai sobre la terra. El seu cavall i les admirables qualitats de Saltuels despertaven l'enveja del fill del Tro, el seu gran adversari.

Una nit en què el fill de les Muntanyes i el seu rival es van desafiar en una cursa a cavall per valls i muntanyes, Saltuels, en plena carrera, es va sentir sobtadament cansat i va decidir burlar-se del seu contrincant. Es va amagar entre les bardisses en la ribera del llac mentre el seu adversari continuava cavalcant, encès de còlera, travessant com una fletxa les altures de Rocacorba,

CONSTRUCCIONS DILMÉ, S.L.

Víctor Fraixinó

- *NOVES EDIFICACIONS*
- *REFORMES*
- *RESTAURACIÓ*

Prudenci Bertrana, 2 - Tel. 24 23 63 - Fax 24 21 30 - **17190 SALT**

la Serra de Finestres, la Serra del Corb, fins al Puigsacalm.

Saltuels seguia amagat entre les bardisses quan va sentir una veu suau com les onades, dolça com la llum de la lluna, que cantava molt a prop seu. La bella ondina mentre cantava no sospitava que hi hagués algú tan a prop. Saltuels la contemplava embadalit. Quan ella va acabar la cançó es va girar moguda per un sobtat pressentiment i el veié. Ella, atemorida, intentà tirar-se al llac però Saltuels, amb un ràpid moviment, l'aconseguí agafar pel braç abans no pogués fugir.

- Qui ets tu que tan meravellosament cantes? -preguntà ell.

- Per què m'agafes? Em fas mal.

- Perquè veig que vols fugir de mi.

- Ja és molt que m'hagis pogut veure i escoltar. Ara deixa'm, si us plau.

- Abans voldria saber a qui cantaves aquesta bonica cançó d'amor?

Ella abaixà el cap. Aixecà un moment els ulls però els apartà vergonyosament mentre s'envermelliren les seves pàl.lides galtes.

- I si per ventura fos... a vós? respongué ella amb timidesa.

- Si així fos, et seguiria arreu on anessis i voldria que sempre em cantessis per a mi. Poderós sóc com correspon al meu llinatge. Sóc Saltuels, el fill de les Muntanyes.

- Mifegínia és el meu nom. Visc sota les aigües del llac. Ets lliure de seguir-me. Ara deixa'm. Me n'he d'anar.

- Espera. Et veuré demà?

- Ningú mai no ha aconseguit veure'm dues vegades.

- I si fos jo el primer?

Mifegínia el va mirar en silenci. Feu un suau moviment per desprendre's d'ell i ell la va deixar anar. Aleshores li respongué:

- Podria ser.

I es va tirar al llac on va desaparèixer sota les misterioses aigües. Aquell fou el primer encontre entre l'ondina i el cavaller, i totes les nits a la mateixa hora es retrobaren al mateix lloc, on Mifegínia cantava belles cançons d'amor al fill de les Muntanyes.

Un dia, però, van ser descoberts pel fill del Tro, i gran fou la seva enveja. Aquest desafià Saltuels a un duel a mort per derrotar-lo definitivament i prendre-li la bella ondina. I així començà una lluita terrible. Però més fort fou l'amor que movia Satuels en defensa de la seva amada que l'odi que impulsava el fill del Tro, i aquest fou vençut i el seu cos desaparegué, ofegat, dins les profunditats del llac.

Il.lustració del programa de l'any 1953.

Però en assabentar-se'n el Tro, encoleritzat per la mort del seu fill, juntament amb el Llamp i el Vent -els seus grans aliats- vomitaren el seu odi, enfollits de ràbia, contra tot el que va tenir relació amb aquella tragèdia: Saltuels, l'ondina i el llac. Un gran llamp es precipità enmig del llac i produí una esquerda en la terra submergida, el Tro feu tremolar aquella plana fins que l'esquerda interior s'obrí i s'empassà les aigües del llac, i amb elles, la bella ondina també fou emportada per la força de les aigües. Segons sembla, Saltuels es llançà embogit rera d'ella per salvar-la i tots dos desaparegueren per sempre més dins les profunditats d'aquell forat que s'engolí tota l'aigua del llac.

En el segle XVI, cinc cases foren la primitiva població que visqué en aquella plana on hi havia hagut el llac i que anys més tard, es convertiria en una vila. Diuen que en les nits de lluna encara es pot percebre el crit de la pobre ondina cridant el seu estimat: SALTUELS, SALTUELS! Potser fou per aquest crit o bé pel salt que feren les aigües al precipitar-se en les profunditats de la terra, que els antics veïns de la zona anomenaren SALTUS aquell poble naixent. Amb el pas dels anys el nom de SALTUS va sofrir variacions fins esdevenir l'actual nom d'aquesta vila: SALT.

Enric Guash
(Programa de la Festa Major 1953)
Traducció i adaptació:
Xavier Margenat

La publicitat i la seva incidència en la societat

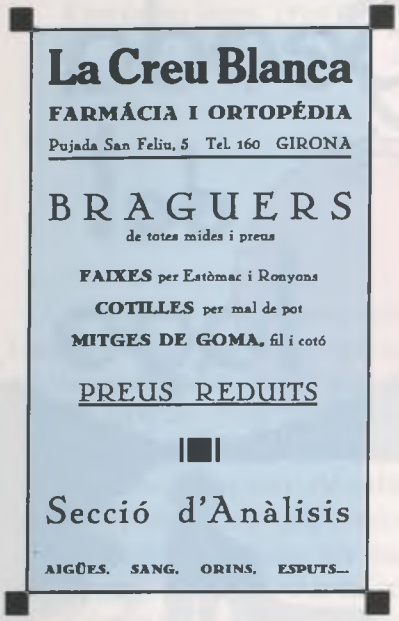

Festa Major any 1934

En els programes de la festa Major de Salt al llarg dels anys, hi ha tingut un remarcat paper la publicitat, sense ella hauria estat impossible la seva realització. Partint de la idea que tothom té la necessitat de consumir i consumeix amb més gust allò que veu anunciat amb més insistència i dedicació, s'entén que el nombre d'anuncis hagi augmentat.

La propaganda apareguda deixa entreveure els canvis culturals i sociològics de la societat, és com una radiografia d'aquesta.

Als anys 50 començaren a entrar els productes americans: transistors portàtils, rentadores, sucs de fruita.... era el descobriment d'una nova vida. Així, la dècada dels 60, concretament el 1964 tenim l'anunci de la Pepsi-Cola que deia: "ofrezca Pepsi y brinde por una cordial amistad. Pepsi-Cola la bebida de la cordialidad". L'anunci, donava la impressió que amb el seu consum formaves part d'una voluntat de normalitzar el país, de sentir el que succeïa darrera de les nostres fronteres tancades.

A partir dels anys 70 i cada cop més, els anuncis de bancs i caixes van guanyant espai, volen mostrar una imatge que captivi clients de tot tipus. Alguns dels exemples que es manifesten són la Banca Catalana, la Caixa, Banco Central Hispano...

MARBRES SALT S.L.

MARBRES
PEDRES
GRANITS
LÀPIDES

CUINES
XEMENEIES
TAULES
ESCALES

TALLER: Camí de l'Escorxador (matadero) - Telèfon 23 85 96 - 17190 SALT (Girona)

Són curiosos els anuncis com el de "La Casa Fco. Arau" de Salt que a l'any 1952 deia: "durante los días de fiesta podrán pasar por esta su casa y GRATUITAMENTE PODRAN PERFUMARSE con las mejores colonias, lociones y extractos".

Un altre és l'avís de la "Compañía del Ferrocarril de Olot a Gerona" de 1955, que organitzava serveis especials pels dies de Festa Major. Si es reflexiona sobre aquest fet, un s'adona del que representava aquest esdeveniment dins la vida del poble, era el moment d'embellir els carrers per a poder rebre els parents i amics, que en aquells dies omplien els carrers de la Vila de Salt.

Festa Major any 1953

Un anunci d'una marca a nivell nacional i que actualment existeix és el "Mistol", que a l'any 1953 es mostra com a producte de gran qualitat per a la llar.

Interessant pels dissenys dels seus anuncis en diferents anys fou "Gráficas BAT", encara que no destacava per la seva originalitat, estava dins del que es feia a Catalunya en aquell moment.

Festa Major any 1954

Fet remarcable és que fins al 1936, tot el programa i els anuncis eren escrits en català. A partir d'aquesta data la llengua que dominà fou el castellà i no trobem altre cop anuncis en català fins l'any 1965, amb el "Restaurant La Pansa" de Girona, però són molt minoritaris.

Hi ha nombrosos anunciants que han estat presents en tots o la majoria de programes de la Festa Major, uns exemples són: Forn Sant Lluís, Confiteria de Lluís Margenat, Mobles Juncà, Fleca d'en Pau Masó, Bar Vilanova....

També hi havia bastants anunciants de fora de la vila de Salt, una petita mostra són: Magatzems Llens, Almacenes Pujadas, ambdòs de Girona.

Reflexionant sobre la incidència de la publicitat en la societat, es nota com marques i "slogans" han penetrat en el subconscient col.lectiu, que a hores d'ara forma part del llenguatge iconogràfic popular. La publicitat, malgrat que busca la diferència, ens ha fet ser iguals, ja que tots mengem, bevem i vestim els mateixos productes.

Queda palès a través dels anuncis els canvis d'oficis, l'evolució, aparició i desaparició d'empreses, fins i tot podria reconstruir-se la història de la societat del S.XX. Per acabar, recordem la frase que als anys 70 tothom coneixia fins i tot la canalla i més d'un de nosaltres recordarà: "Corre, corre que viene Maret".

Ma. Àngels Mir i Casas

Festa Major any 1956

Festa Major any 1953

La Festa
és motiu d'alegria
i germanor

CAIXA DE CATALUNYA
comparteix la vostra festa

Alguns textos claus de l'encíclica

Enguany, el Papa ha publicat l'encíclica "Evangelium Vitae", de la qual s'ha parlat força en els mitjans de comunicació, principalment per criticar-la, però en molts casos només eren comentaris superficials sense arribar als fonaments. En aquest article no vull fer una anàlisi completa i profunda, sinó plantejar algunes qüestions claus -no totes ni tots els temes, per manca d'espai- amb textos de l'encíclica que ens poden permetre d'aprofundir-hi una mica més.

Cultura de la mort

Una de les coses que en principi ens podria sobtar al llegir aquesta encíclica són les fórmules que utilitza com a condemna. Aquesta n'és una de les tres: "Per tant, amb

l'autoritat que Crist va conferir a Pere i als seus Successors, en comunió amb tots els Bisbes -que en vàries ocasions han condemnat l'avortament i que en la consulta citada anteriorment, encara que dispersos pel món, han concordat unànimement sobre aquesta doctrina-, *declaro que l'avortament directe, és a dir, volgut com a fi o com a mitjà, és sempre un desordre moral greu*, en quant a eliminació deliberada d'un ésser humà innocent." (62)

Com podem veure no és un comentari personal, sinó una condemna taxativa no ja com a Karol Wojtyla sinó com a Successor de Pere, amb l'autoritat conferida per Jesucrist i en comunió amb tots els Bisbes. Per què el Papa ha utilitzat una fórmula així, tan rotunda i definitiva? Potser els següents textos ens poden ajudar a descobrir-ho:

"...la vida social s'endinsa en les arenes bellugadisses d'un relativisme absolut. Aleshores *tot és pactable, tot és negociable:* fins i tot el primer dels drets fonamentals, el de la vida." (20)

FÀBRICA DE GASOSES
DISTRIBUCIÓ DE BEGUDES

GASOSES Costa SALT

Rosa Costa, S.A.

GRUP CATALÀ DE COMPRES S.L.

Torras i Bages, 35 - Tel. i Fax 23 63 81
17190 SALT (Girona)

SANYO

FISHER

S. A. T. TELE I SO

SERVEI TÈCNIC

Major, 383 - Tel. 23 56 61 - 17190 SALT (Girona)

"Com és possible parlar encara de la dignitat de tota persona humana, quan es permet matar la més dèbil i innocent?" (20)

"Reivindicar el dret de l'avortament, a l'infanticidi, a l'eutanàsia, i reconèixer-lo legalment, significa atribuir a la llibertat humana un *significat pervers i inic: el d'un poder absolut sobre els altres i contra els altres.*" (20)

"Així com fa un segle la classe obrera estava oprimida en els seus deures fonamentals, i l'Església va agafar la seva defensa amb gran valentia..." (fent referència a l'encíclica Rerum novarum de Lleó XIII), "així ara, quan una altra categoria de persones està oprimida en el seu dret fonamental a la vida, l'Església sent el deure de donar veu, amb la mateixa valentia, a qui no té veu." (5)

"La present Encíclica (...) vol ser doncs una confirmació precisa i ferma del valor de la vida humana i del seu caràcter inviolable". (5)

Fe o raó?

Ens podríem preguntar en què està basada aquesta encíclica, en la fe o en la raó. Òbviament, per una banda en la fe, però també en la raó. Per exemple diu, fent referència a la condemna a l'avortament: "Aquesta doctrina es fonamenta en la llei natural i en la paraula de Déu escrita; és transmesa per la Tradició de l'Església i ensenyada pel Magisteri ordinari i universal." (62) Però la raó hi té un pes essencial en molts arguments, per exemple quan fa referència a la qüestió de si l'embrió es pot considerar ésser humà: "des del moment en què l'òvul és fecundat, s'inaugura una nova vida que no és la del pare ni la de la mare, sinó la d'un nou ésser humà que es desenvolupa per sí mateix. Mai arribarà a ser humà si no ho ha estat des de llavors. A aquesta evidència de sempre... la genètica moderna atorga una preciosa confirmació (...)" (60)

"Està en joc quelcom tan important que, des del punt de vista de l'obligació moral, n'hi hauria prou amb la sola probabilitat de trobar-se davant d'una persona per justificar la més rotunda prohibició de qualsevol intervenció destinada a eliminar un embrió humà" (60)

Llei civil o llei moral?

Què passa quan la llei civil diu una cosa i la moral una altra, quina s'ha de seguir? Realment es poden contradir? Envers això diu el Sant Pare:

"L'Estat (...) es transforma en *Estat tirà*, que presumeix de poder disposar de la vida dels més dèbils i indefensos, des del nen nonat fins a l'ancià, en nom d'una utilitat pública que no és altra cosa, en realitat, que l'interès d'alguns" (20)

"El *dret* deixa de ser tal perquè ja no està fonamentat sòlidament en la inviolable dignitat de la persona, sinó que queda sotmès a la voluntat del més fort" (20)

"Així doncs, l'avortament i l'eutanàsia són crims que cap llei humana pot pretendre legitimar. Lleis d'aquest tipus no només no creen cap obligació de consciència, sinó que, pel contrari, estableixen una *greu i precisa obligació d'oposar-s'hi mitjançant l'objecció de consciència.*" (73)

Aquest capítol es podria resumir en una de les cites del Nou Testament que el Papa menciona: "Cal obeir Déu abans que els homes" (Act 5,29)

El Papa "va arribar al món perquè la seva mare es va negar a avortar" segons el setmanari italià "Chi". Els metges havien aconsellat avotar Emilia Kaczorowska, però ella va voler arriscar la seva vida, i el seu fill, Karol Wojtyla - Joan Pau II- va néixer sa.

L'Evangeli de la vida

El Papa acaba fent una crida a tothom: "És urgent una *mobilització general de les consciències i un comú esforç ètic,* per posar en pràctica una *gran estratègia en favor de la vida. Tots junts hem de construir una nova cultura de la vida*" (95)

"El primer pas fonamental per realitzar aquest canvi cultural consisteix en la *formació de la consciència moral* sobre el valor incommensurable i inviolable de tota vida humana. És de summa importància *redescobrir el nexe inseparable entre vida i llibertat*" (96)

Xavier Margenat

La Rosó era una noia
que molts amics tenia,
ella sempre tan cofoia
de la seva picardia.

I fots preguntaven:
a qui escollirà?
i la pregunta encetaven
reunits per alternar.

I ella sempre reia!,
no deia mai aquest o aquell,
en el fons la seva dèria
era tenir joves a parells.

Un li va preguntar:

Has estat enamorada...
d'un cor insensible i dur
i ara et fas la desmenjada,
no volent engrescart-te
de ningú?

La Rosó....
es va sentir ferida.

Què m'has dit?
què t'has cregut!

És que a la cara porto escrit
una amargor que ha aparegut?
No has pensat que una polleta...
en el seu dia pot escollir
un colom de pluma neta
perquè la faci reeixir?

No t'ofenguis bella flor!

Un llibre m'he comprat,
per alleugerir-te el dolor.
Oh, el comportament
d'un insensat
que aquest sí que no sóc jo.

Ah! i què diu el llibre?,
que tens d'esbrinar
si els meus sentits són lliures
i amb qui els haig d'encaminar?

De veritat et sents ofesa?

Vull aprendre d'expressar...
allò que sento i m'ofega
si no puc bé desxifrar.

Si són paraules ben apreses
i d'elles....
haig d'escollir marit,
encara que siguin ben enteses
has de sentir-les amb neguit.

Tu prova de parlar-me...
amb la mà al cor!
i veuràs la meva calma
com s'estova de l'agror.

Jo no sóc de ploma neta,
però si ho fos....
et faria el niuet....
damunt d'un branqueta
i entre els dos....
covaríem el colomet.

Anna Bonal

La interculturalitat a la biblioteca

La facilitat de transport i sobretot les condicions sòcio-econòmiques donen lloc a canvis de residència i a un contacte entre cultures.

Cada dia són més les persones d'altres països que arriben a Salt amb la intenció de quedar-s'hi per sempre i els seus fills ja van a les escoles del nostre poble.

Dintre de pocs anys la interculturalitat serà un fet.

És per això que a la Biblioteca estem preparant un recull de llibres infantils que puguin ajudar els nens a introduir-se en el coneixement d'altres països i cultures i que els faciliti la comprensió d'aquests nous companys que ja es troben a la classe, al carrer o al centre d'esplai.

Aquesta és només una petita tria dels llibres que podeu trobar:

ÀFRICA:

* Abebe, un pastor d'Etiòpia, us explicarà les dificultats que té el seu poble per sobreviure a les sequeres.

Burger, Reinhard.- **El vent i les estrelles**.- Ed. La Magrana.

* Un emocionant viatge per descobrir cultures antigues. Escuder, Tomàs.- **Viatge africà**.- Ed. Barcanova.

* Un jove català acompanya un company de classe en el seu viatge de vacances al Marroc. El racisme i la solidaritat són temes principals d'aquesta novel.la. Vallbona, Rafael.- **El noi de la vall del Dra'a**.- Ed. Columna/La Galera.

Fusteria d'alumini amb tall tèrmic
Persianes de tots tipus
Mampares i parets mòbils

Rehabilitació sense paleta
Pressupostos sense compromís

ALUMINIS REBARTER, S. L.

Carrer Major, 125 - Tel. 24 13 50 - Fax. 24 23 16 - 17190 SALT (Girona)

AMÈRICA CENTRAL i DEL SUD

* Lara és la filla d'un terratinent. Martín és un jove guerriller. Un atemptat uneix les seves vides.
Egli, Werner.- **Martín y Lara**.- Ed. Cruïlla.

AMÈRICA DEL NORD

* Billie Vent, una jove índia semínola, descobreix que ha d'escoltar els animals si vol sobreviure. George, Jean Craighead.- **La terra que parla**.- Ed. Alfaguara.

* Un indi, que ha viscut molts anys tot sol al bosc, de sobte es veu confrontat amb la civilització de l'home blanc. Lang, Othmar Franz.- **El riu esborra el meu rastre**.- Ed. La Galera.

* La història de la revolta d'un indi navaho que viu en una reserva del sud-oest dels Estats Units.
Pelot, Pierre.- **L'únic rebel**.- Ed. La Galera.

ÀSIA

* Una història que us ajudarà a conèixer la tragèdia de dos pobles: els jueus i els palestins. Perol, Huguette.- **Aquesta nit tornaré tard**.- Edicions B.

* Què s'amaga darrera la màscara de les dones beduïnes? Com compaginar les vivències del món occidental amb les estrictes lleis del desert? Perol, Huguette.- **El país de les dones ocell**.- Ed. Pòrtic.

* Una novel.la realista que us porta a la misèria dels suburbis de Delhi. Rauprich, Nina.- **A l'ombra de Xiva**.- Ed. Cruïlla.

* Diari íntim d'un adolescent sirià amb qui descobrireu la lluita política del seu poble. Schami, Rafik. **Una mà plena d'estels**. Ed. La Magrana.

Passeu per la Biblioteca i busqueu el país que més us agradi.
Viatgeu amb la imaginació!
És tan fàcil...

Antònia Gimbernat
Biblioteca Jaume Ministral i Masià - Secció Infantil

MG
ASSESSORS D'EMPRESES

C/ Àngel Guimerà, 99 - Tel. 40 14 16 - Fax 40 17 00 17190 SALT (Girona)

El pollastre

En voler evocar, enguany, els programes precedents de la Festa Major, nosaltres ho farem recordant el pollastre, principal ingredient de l'àpat saltenc de la diada de Sant Jaume en el decurs de les dècades dels 30, 40, 50 i fins als 60. Volem referir-nos concretament al gratapallers, molt visible en el Salt de la nostra infantesa i joventut. L'amo i senyor del galliner, el que travessava de pressa l'era, el que gratunyava ran el paller i que buscava l'ombreig dins la cabanya.

Pertoca parlar de l'hereu de tots els pollastres, de l'antecessor, d'aquell d'abans, anomenat gratapallers. Volem fer referència a aquell que cantava i que ho feia força sovint, fins i tot durant la nit quan sentia pluja. El seu cant fou sempre fort, clamorós, de victòria. De domini i de superioritat. Fins que arribava la vigília de la Festa Major o de la batuda i aleshores després d'una correguda per la vorada del filferro de tanca, n'era atrapat. El ganivet i ja immòbil, vinga jaure sobre el davantal de l'asseguda mestressa de la casa. Les plomes per a fer-ne un coixí, la resta cap a la cassola, ja l'endemà.

Menjar pollastre, aleshores era per a privilegiats. Sense pollastre a la taula no podia concebre's una

Pintura Decorativa • Rètols
Instal·lació de
suro, moqueta,
paper pintat

GERMANS MASFERRER
PINTORS

ENRIC Tel.: 23 04 66
JAUME Tel.: 23 49 17

INSTA FRED

INSTAFRED

REFRIGERACIÓ i AIRE CONDICIONAT
REPARACIÓ i INSTAL.LACIÓ

Pg. Marquès de Camps, 18 • Tel. 23 73 05 - Fax 40 08 32 • 17190 SALT (Girona)

festa major, un casament, un bateig, una celebració important. Els parents, els convidats, s'atansaven fàcilment i molt complaguts a peu o a cavall. Tothom hi estava arrapat a l'hora de menjar pollastre. Per un tip de pollastre es feien hores de tartana, baixant de Vilablareix, de Bescanó, d'Estanyol, de Brunyola i de més enllà. De vegades patint calor, massa mudats, amb l'armilla posada. El pollastre, fou sempre el plat més preferit aquell temps, destacant dins dels suculents programes gastronòmics de la cassola i de les graelles.

En arribar els anys seixanta, amb les granges i les naus avícoles allargades arreu, va arribar a produir-se pollastres en quantitat per a complaure una societat que seguia desitjosa de menjar-ne. Les dècades dels 70, 80 i fins avui dia, han estat els anys de les pollastrades. Els catalans i els espanyols tenim el gran mérit de poder abastir tothom, turistes inclosos, de cuixes de pollastre, de vegades més barates que les mateixes mongetes. Els productes elaborats amb carn d'au són els capdavanters de l'alimentació moderna. Es parla que entre deu i onze milions de pollastres es consumeixen setmanalment a l'Estat espanyol.

El miracle català-espanyol, per a dir-ho d'alguna manera, ha estat indubtablement aquest de la descendència dels gratapallers. Ells es varen guanyar el prestigi i des de llavors la lluita ha estat seguida, quasi aferrissada, per poder oferir carn de pollastre en quantitat i qualitat, fins que aquesta manduca reservada durant anys a senyors i privilegiats, pròpia de festa major, arriba fàcilment a les taules de tots els treballadors. Ha estat el gran miracle d'aquest segle comptar amb tants i tants de pollastres, una abundància que ens honora a tots. Un país que avui es pot enorgullir de poder veure com mitjançant la carn de pollastre, tothom s'atipa, menjant vianda de la bona, de la més nutritiva, de la que porta proteïnes.

Per això hem volgut evocar, avui i aquí també als gratapallers, que tots els saltencs més grans molt bé recordem haver-los vist aixecar la cresta i perseguir gallines. Els gratapallers, els capdavanters, les honorables aus d'aquells galliners i que amb la seva ofrena van inspirar aquest generós gorgoll de producció, de la qual ara podem gaudir.

Maurici Duran

FUSTERIA MECÀNICA

JOAQUIM BOVER

C/. Àngel Guimerà, 118 - Telèfon 23 62 52
17190 SALT

FABRICUINA

MOBLES DE CUINA

DISSENY - DECORACIÓ -
ADAPTACIÓ i INSTAL·LACIÓ

Travessia Sta. Eugenia, 40 - Tel. 24 00 74
17190 **SALT** (Girona)

TAULES I CADIRES

C/ Impressors Oliva, 12 - Local B
(La Devesa Residencial) - Tel. 21 87 19
17001 **GIRONA**

Carles Anglada i Reig

INSTAL·LACIONS

ELECTRICITAT INDUSTRIAL
AIGUA
GAS
MANIOBRA
SISTEMES DE SEGURETAT

Carrer Llarg, 97
Telèfon 23 22 71
SALT

Construccions Electromecàniques del Ter, S.A.

Coemter, sa

MAQUINÀRIA
PER A
PLÀSTICS

Camí de Vilablareix, s/n
Telèfon 23 13 61
17190 SALT

El plat de fusta

No sé si sabeu la història del plat de fusta. Un poble com el nostre, que està a punt de posar en funcionament una residència geriàtrica com Les Vetes, ha de saber la historieta del plat de fusta. L'han de saber també els nens i els joves.

Diu que hi havia un home gran que es deia Joan. Havia arribat a vell, força vell. Vivia a casa del seu fill, que es deia Eduard, amb la seva jove, Cristina, i el fill petit de tots dos, en Juli.

L'avi Joan, a mida que envellia anava quedant sense forces. A causa de l'edat tenia el pols molt tremolós; a l'hora dels àpats vessava sempre la vianda i sovint trencava el plat de menjar.

L'Eduard, un dia, va exclamar: "Això ja no pot durar més. Em fa fàstic menjar al cantó del meu pare. Tota la vianda li baveja per la boca i, per postres, em trenca tots els plats de ceràmica que ens va regalar la teva mare el dia del nostre casament".

"Jo tampoc no l'aguanto més - va afegir la seva dona Cristina- O el tires fora de casa tu o l'hi tiraré jo".

"Tranquil.la -féu l'Eduard; pels anys que li queden, no val la pena. A partir d'ara posaràs al meu pare en un racó. Des de demà mateix el poses allà baix i menjarà amb un plat de fusta".

El pobre home menjà cada dia sol i apartat en un racó. Ja no trencava els plats de ceràmica. Ara menjava amb un plat de fusta i ningú no havia de veure el seu pols tremolós ni tampoc com li bavejava el menjar per la boca.

Tot això va durar fins que un dia, a fora el pati, l'Eduard va veure com el seu fill, en Juli, tenia a les mans un tros de fusta. Tot i essent tan petit, en Juli treballava per trencar-la i partir-la i arranjar-la, posant-hi tot el seu afany.

L'Eduard, sense saber de què anava la història, li preguntà: "Què fas, fill meu? Què et proposes? Què barrines?"

El nen contestà: "No ho endevines? Estic fent un plat de fusta, perquè quan tu siguis vell i mengis com ara fa l'avi..."

L'Eduard, en sentir aquestes paraules del seu fill, se li van posar els pèls de punta i li va clavar un mastegot.

En Juli, tot tremolant, li va dir: "Jo ho he fet amb tota la bona intenció del món. Com que veia que al teu pare li donaves un plat de fusta, jo he pensat també fer-ne un per tu, ja que tu ets el meu pare".

L'Eduard es quedà un moment pensatiu. Va fer callar el seu fill enmig dels plors i li va fer un petó. Immediatament se n'anà cap a dintre la casa i veié el seu pare menjant amb el plat de fusta. Va agafar el plat, el va rebatre per trencar-lo i va ordenar al seu pare que s'assegués en un lloc preferent, a cap de taula.

Fins aquí la història. I acabem amb uns petits advertiments:

a) A Les Vetes tindran un lloc preferent els vells més arraconats.
b) A Les Vetes no hi hauran plats de fusta. Hi haurà d'haver voluntaris per donar el menjar, si cal.
c) L'Eduard, el protagonista de la historieta, estem segurs que no haurà de demanar d'entrar a Les Vetes, perquè quan siguin vell, en Juli el voldrà tenir a casa seva. Així deixarà lloc per a un altre que no tingui a ningú.

Miquel-Àngel Ferrés

Per quart any consecutiu veurem aquesta Festa Major, als aparadors de les botigues de Salt, una manifestació artística generada per gent vinculada al poble; que fan treballs manuals i els exposen com una contribució més als actes que es programen amb motiu de la Festa Major.

No es tracta de cap participació tancada, sinó que més aviat, el motiu és encoratjar aquelles persones que dubten o no s'atreveixen a participar perquè no creuen que els seus treballs mereixin ser exposats al públic. D'altres, perquè no saben com fer-ho per participar.

Primerament diré, que no és cap competició, que no hi ha ni jurat ni premis. Es tracta, senzillament, de participar, d'aportar una mica de cada u al conjunt dels actes de la Festa Major; amb qualsevol treball manual de qualsevol material. Art no solament és pintura o escultura. Art és qualsevol objecte, -i més avui dia- treballat amb imaginació i manetes.

L'art no té limitacions. Les limitacions, si de cas provenen de l'espai on poden ser enquadrades, que, en aquest cas, són els límits dels aparadors. Fer un bon estofat és un art, però, és clar, estar 8 dies la cassola en un aparador "cantaria". I l'art de fer volar estels? es necessiten manetes. I ballar sardanes amb la gràcia de puntejar-les com si el cos dels balladors s'aguntés a l'aire? Deixem-ho, doncs, en l'art que pot ser encotillat en un aparador.

I si parlem d'artistes? A mi aquesta paraules no acaba de fer-me el pes per dues raons: primer, perquè artista és un substantiu que no defineix res; segon, perquè avui caldria discutir que és art encara que qualsevol enciclopèdia en dóna una bona definició. Caldria discutir si l'art necessita explicacions o l'art és bellesa que entra pels ulls, i penso en aquell embull de filferros penjat a la Pedrera.

Parlem d'artesans, doncs. Un artesà és la persona que té l'habilitat de transformar una matèria primera en un objecte que pot tenir una demanda pràctica: un cistell, una reixa, un càntir, una porta, etc.. o una altra d'ornamental; una escultura, una pintura i també, avui dia, quasi

EL JARDÍ DEL PASSEIG

Flors i plantes decoratives

ÀNGELA SUÑER

El Nadal a casa

Tot per a l´adornament de la llar, l´arbre i el pessebre

C/ Major, 127 - Tel. 23 37 89 **17190 SALT**

hi podríem considerar els llibres com a peça ornamental. Amb això voldria dir que els treballs manuals poden tenir més categoria o menys, segons la interpretació personal que se'n faci, per l'originalitat, que podrien ser les formes abstractes, o per l'assimilació calcada del motiu a reproduir.

De l'art com a tal, no se n'ha pogut viure mai si exceptuem algun protegit de gent adinerada, i ara dels marxants que imposen modes i controlen el mercat. L'artesania també està en davallada a causa del poc rendiment en comparació a la producció industrial d'unes màquines cada vegada més sofisticades. Podríem comparar-ho amb els 30 anys de diferència que La Farga, la Revista de Salt, dedica a la Festa Major.

Preguntem-nos: Quin tant per cent de gent de Salt vivia d'oficis 30 anys enrera i quants avui? L'artesà és un subjecte en perill d'extinció i per això avui ja se'l cataloga com a artista; que practica l'art de les manualitats. No fa pas tants anys que artista i bohemi eren sinònims d'una manera de viure, que en treien més honors que diners de la seva obra. Ara l'artista és una persona respectable. A la perfecció d'un objecte confeccionat per una màquina, se li contraposa la imperfecció d'un treball manual com un valor afegit; oh! és fet a mà, tant si ens referim a un moble com si es tracta d'una punta de coixí o del forjat d'una barana de balcó.

Per tant, ara que cada vegada disposem de més temps de lleure, és agradable constatar que cada cop més hi ha gent que practica les seves inquietuds "artístiques". Per amor a l'art, com s'ha dit sempre, quan hom no pretenia treure'n profit d'una actuació personal.

Doncs bé, la mostra Art Salt de la Festa Major és una bona ocasió perquè tots aquells que practiquen l'art de les manualitats puguin exposar als aparadors de les botigues del poble les seves habilitats artesanals (artístiques?) per a donar més color a la Festa Major.

R. Torramadé

- **ADMINISTRACIÓ DE FINQUES**
- **AGÈNCIA DE LA PROPIETAT IMMOBILIÀRIA**
  Venda i lloguer de pisos (nous i d'ocasió, locals, despatxos, naus industrials..., etc.)
- **GESTORIA ADMINISTRATIVA**
  Declaració de renda, Impostos (Expedients de jubilació, Seguretat Social d'empreses, Matriculació de vehicles..., etc.)
- **ASSEGURANCES**
  Vehicles, multirisc de la llar (comunitat, comerç, jubilació, pensions, accident individual, malaltia).

núm. 218

Països Catalans, 147 - Tel. 24 44 92 - **17190 SALT**
Av. Jaume I, 44, baixos - Tel. 20 88 54 - Fax 21 46 08 - **17001 GIRONA**

VENTURA FÀBREGAS
ENVELATS

Lloguer de cadires / Pavellons impermeabilitzats
Adornaments / Pista parquet

Passatge Les Brugueres, 6 - Telèfon 46 94 08 - **17242 QUART**

- ELECTRICITAT
- FONTANERIA
- CALEFACCIÓ

Carrer Ausiàs March, 10
Tel. i Fax 23 25 11
17190 SALT (Girona)

BARDERA

MOBLES DE CUINA I BANY A MIDA
TAULES I CADIRES

EXPOSICIÓ I VENDA:
Passeig Països Catalans, 72
FUSTERIA:
C/. Ramon i Cajal, 17
Tel. 23 66 59
17190 SALT - GIRONA

restaurant
VILANOVA

Jordi Vilanova i Xifra
Ma. Lluïsa Torrent i Frigolé

Preguem reservin taula

Passeig Marquès de Camps, 51
Tel. 23 30 26 - 17190 **SALT** (Girona)

Un estiu amb imaginació

L'estiu ja fa un mes que ens acompanya. Un mes entre nosaltres amb l'alegria i la joia de les vacances dels petits de la casa. Quan arriba la calor ja són tradició les activitats més diverses per als més menuts. Deserts culturals? Llacunes de diversió? On són? L'oferta és variada, les activitats diverses: casals, colònies, campaments, camps de treball.... cultura i diversió es fusionen quan la calor acut a la cita de cada estiu. Salt en aquest camp podríem dir que és una de les opciones més atractives de les nostres comarques.

Aquest any el GESC (Grup d'Esplai Sant Cugat) també ha participat amb el casal d'estiu durant aquest mes de juliol. Enguany una nova oferta: el casalet per nens i nenes de 3 a 5 anys; d'aquesta manera la franja d'edat s'ha estès dels 3 als 13 anys. Aquest casal ha intentat fer aquest estiu més imaginatiu. El lema és **Vine a Estrellar-te al Casal.** Amb aquesta suggerent frase es donava inici a un Casal diferent. Els monitors i monitores hem intentat que els infants gaudeixin fent treballar la seva imaginació. El que buscàvem tots plegats era que la imaginació pugés al poder: el lloc on sempre s'ha merescut estar. El que s'ha pretès és estimular aquesta part de la personalitat de cada nen/a perquè moltes vegades les coses els vénen molt elaborades i la imaginació queda atrofiada.

Canviant un xic la dinàmica típica d'un casal hem aconseguit el nostre objectiu. Així entre les activitats més típiques hem tingut una tarda setmanal de piscina, les noves activitats han estat la muntada a cavall, la bicicleta, la caminada, i la trobada de casals (en una segona edició).

El primer dia el casal s'inicià sense explicacions per part dels monitors. El silenci dels responsables era perquè cada infant trobés quelcom estrany, un nou món sorprenent. Així passaren per un túnel on amb el tacte, la vista i l'oïda ben oberts havien d'omplir-se de noves sensacions que posteriorment havien d'explicar. Seguidament una nova sorpresa: els monitors/es feren una petita obra teatral on cada un d'ells mostrava una part de la seva personalitat; així els nens es podien anar fent a la idea dels "horripilants" monitors.

En altres casos, la imaginació s'ha buscat en activitats en què sense donar pautes els nens fessin les coses a la seva manera. Els jocs de rol, les històries on s'havien d'imaginar personatges o persones amb els quals havien de construir històries han estat una bona diversió.

El casal es conclourà el proper dia 28 de juliol amb una gran festa de fi de casal amb la participació dels nens que han passat pel casal, els monitors i els pares. Una festa de final de casal que com cada any suposarà el final d'un mes de juliol divertit i entretingut, ple de noves experiències. Però la cosa no s'acaba aquí, les colònies també arriben un any més al mes d'agost, del 21 al 27 d'agost. Un estiu rodó s'ha d'acabar amb unes bones i divertides colònies amb el GESC.

Una altra vegada el centre de l'estiu pel GESC ha estat la mainada que han acudit il.lusionats a la nostra cita. Tots els responsables hem intentat novament amb moltes ganes satisfer la voracitat de diversió de tots els nens que han passat per l'estiu del GESC. Els monitors agraïm la confiança que els pares han dipositat en nosaltres i la bona disposició dels nens. Gràcies i molt bona Festa Major a tots.

Iolanda Pineda

"Anem de festa i..."

Un dels espectacles més grandiloqüents, enigmàtics, fastuosos...., d'una bona festa major és la funció que es presenta dins d'aquestes construccions grandioses i fantasioses de tela, lona i parets de roba, que és el circ.

Aquest gran escenari, rodó i desmuntable, amb graonades per als espectadors, que té al seu centre un espai circular a on es realitzen exercicis gimnàstics, eqüestres, s'exhibeixen animals ensinistrats i es practiquen jocs malabars: A dalt, els trapezis, amb barra fixa o mòbil, de metall lluentejant, i les llargues cordes trenades i gruixudes com el braç que arriben fins a terra. Tot sota el clàssic tendal circular de lona que sostenen sis màstils interiors i un sistema de cordes i politges, amb clavilles de subjecció, tensors i barres fixes, que sostenen l'estructura d'aquesta enorme carpa que pot allotjar, entre 2.000 i 2.500 persones.

A fora, els camions, remolcs, roulottes dels artistes, gàbies i grups electrògens... fan un cercle al voltant de l'enorme carpa. A la part davantera una autocaravana fa de taquilla i a banda i banda del vehicle s'obren sengles passadissos per accedir al recinte. Uns grans rètols lluminosos anuncien la presència del circ. Milers de bombetes s'encenen al capvespre i una música festiva no para de tocar.

Un home forçut, amb grans bigotis i abric de mariscal, groc, verd i de grans botons, barra el pas a l'entrada fins mitja hora abans de la funció. Un mosso fa la ronda per les gàbies, els camions... i comprova els tensors.

GERONA:
INDUSTRIAL PASTELERA SAN NARCISO, S.A.
Urb. Mas Aliu / C/. Barcelona, 5-9
17181 AIGUAVIVA (Gerona)
Tel. (972) 24 19 11 - Fax (972) 24 31 85

BARCELONA:
COMERCIAL BON-GUST, S.A.
Rda. Santa Maria, 83
08210 BARBERA DEL VALLES (Barcelona)
Tel. (93) 718 10 52 - Fax (93) 718 17 33

PALMA DE MALLORCA:
COMERCIAL INPANASA, S.A.
C/ Cestellers - Nave 144. Pol. Ind. Marratxi
07141 MARRATXI
Tel. (971) 79 76 16 - Fax (971) 79 72 80

MADRID:
INPANASA COMERCIAL CENTRO, S.A.
C/. Castilla, 17 - Nave N.º 4
28840 MEJORADA DEL CAMPO (Madrid)
Tel. (91) 679 39 52 - Fax (91) 679 39 72

Bona estona abans de començar l'espectacle es formen llargues cues davant els accessos del recinte i un parell de mossos de porta comproven les entrades i es dediquen a picar les paperetes.

La gent parla alt, riuen i la mainada de la mà dels més grans s'entrecuixen i s'entrebanquen amb altra gent de la fila. Aquest enorme cuc de l'entrada es va desinflant i l'interior del circ es va poblant d'una munió de gent que poc a poc va buscant la seva localitat.

A la pista els mossos van arranjant l'escenari.

Al cap d'una bona estona i quan el circ està ple de gom a gom comença la funció.

L'orquestra interpreta la música clàssica d'inici d'un gran espectacle, s'encenen els focus i un home prim i molt blanc, amb vestit negre i cabell engominat, davant d'un voluminós micròfon dóna el punt de sortida de l'espectacle, és el director d'escena. Poc a poc i al llarg de dues hores i mitja veiem a la pista els números més sensacionals de funambulistes; malabaristes; acròbates; equilibristes; il.lusionistes; màgics; saltimbanquis; titellaires; les bicicletes de circ; pallassos; ponis; foques; lleons, panteres i tigres, dins la gàbia rodona amb el domador.

El circ és el lloc a on s'estableix la il.lusió i la fantasia... amb el conjunt d'emocions que l'espectacle desvetlla i que tant necessitem els humans.

El circ és l'espai de llibertat, a on uns grans professionals, sense gaire retorc de la imatge, ens fan reviure la inocència perduda.

El circ és dels tres o quatre espectacles mundials dignes de ser alabats com a principi de la naturalesa humana.

Per això en una bona fira o festa major és imprescindible la presència d'un bon circ, amb uns grans números i l'assistència dels vilatans. I que entre tots puguem dir VISCA EL CIRC.

Per molts anys i BONA FESTA MAJOR 1995.

Undara

Carns de porc i boví

frigorífics del ter, s.a.

ESCORXADOR GENERAL FRIGORÍFIC

SALA D'ESPECEJAR

Repartiment diari

Carrer Major, 419 - Telèfon 23 31 11 - SALT

CRISTALLERIES

GOPESA

INSTAL.LACIÓ DE PORTES TEMPERADES - VIDRIERES DECORATIVES
DOBLE VIDRE AÏLLANT - MAMPARES DE BANY
MIRALLS - VIDRES PLANS
VIDRES COLOR - VIDRES LAMINATS
FUSTERIA D'ALUMINI

Campcardós, 86 - Telèfon 23 67 05
17005 GIRONA

GRAMC, un projecte intercultural

L'Associació GRAMC (Grups de Recerca i Actuació sobre Minories Culturals i Treballadors Estrangers) és una iniciativa social d'àmbit nacional i de caràcter no lucratiu, que va constituir-se l'any 1989 a partir de les activitats de formació i acollida dutes a terme a l'escola SAMBA KUBALLY, situada a la població de Sta. Coloma de Farners, i adreçades als col.lectius d'immigrants residents en aquesta localitat i àrea d'influència. Posteriorment, l'Associació ha anat estenent el seu àmbit d'actuació cap a altres municipis, estructurant-se en cadascun d'aquests sota la forma d'ASSEMBLEES LOCALS -unitats bàsiques d'organització de l'entitat a partir de les quals s'executen els programes d'acollida, de sensibilització i de formació intercultural relatius als fenòmens de la immigració i la multiculturalitat. En aquests sis anys de funcionament de l'Associació s'han anat consolidant quinze Assemblees Locals, repartides per les províncies de Girona, Barcelona, Tarragona i Castelló.

Festa de GRAMC, a Cassà de la Selva, juny 1995

Els plantejaments ideològics assumits per GRAMC es resumeixen en la voluntat de treballar per a la construcció d'una societat intercultural, mitjançant la potenciació de la solidaritat, l'hospitalitat, el mutu respecte, la convivència, i tota actitud cívica positiva entre el grup cultural majoritari autòcton i aquelles minories culturals, ètniques, religioses, etc., que de manera temporal o permanent s'estableixen en l'àmbit d'actuació de l'Associació. Així mateix, GRAMC es compromet a vetllar per l'acompliment de l'esperit i la lletra dels protocols, declaracions o convenis -nacionals i

internacionals- que protegeixen els drets i llibertats de les persones i dels grups socials de manera real i efectiva; i simultàniament, a treballar per millorar aquestes normatives que siguin perfectibles.

L'Assemblea Local de Salt, fidel a aquesta voluntat de donar un especial èmfasi a les activitats de formació i acollida adreçades tant a la població autòctona com a la immigrant del nostre municipi, està portant a terme aquest estiu i planificant pel proper curs un variat ventall d'activitats. Us les mencionem a continuació:

- Taller de costura, ocupat actualment en la confecció de peces de roba africana que seran presentades en una desfilada de models prevista per a la propera tardor.
- Servei de guarderia.
- Casalet d'estiu per a mainada de 3 a 6 anys.
- Taller de fusteria i mecànica de l'automòbil.
- Curset d'instruments musicals africans de percussió.
- Curset de llengües africanes (àrab modern, wòlof, fulbe, soninke, manding, etc..)
- Curs d'Alcorà i d'iniciació a la llengua àrab clàssica, per a nens i nenes.
- Cicle de cinema, amb la projecció de pel.lícules africanes i europees que permetin una posterior reflexió crítica i un debat entre tots els assistents.

SOBRE MINORIES CULTURALS

GRUP DE RECERCA I ACTUACIÓ

I TREBALLADORS ESTRANGERS

GRAMC

Des d'aquestes línies, voldríem animar-vos a tots vosaitres, saltencs i saltenques de naixement i d'adopció, a col.laborar i/o participar en les tasques i les activitats del nostre programa. A tots aquells que hi estiguéssiu interessats, voldríem dir-vos que us rebrem amb molt de gust al nostre local de La Cooperativa (carrer Major, 78 planta baixa).

Tot i esperant que el nostre missatge us engresqui a tenir-vos ben aviat entre nosaltres, els membres de l'Assemblea Local de Salt de GRAMC volem desitjar-vos una bona Festa Major.

Assemblea Local de GRAMC de Salt - Juliol de 1995

LLIBRERIA MONTSE

★ LLIBRES DE TEXT
★ MATERIAL ESCOLAR
★ JOGUINES
★ OBJECTES PER A REGAL

Dr. Ferran, 31 - Tel 24 34 96 - 17190 SALT (Girona)

SUPER 10
TRIO
LOTTO 6/49

estació servei CLAU, S.A.

Gasolina súper - sense plom (95 i 98) - Gas-oil «A» i «C»
Petroli per a estufes
Rentacotxes automàtic - Olis - Recanvis

Ctra. Nacional, 141 - km 110
Tel. 44 03 03
17162 BESCANÓ

Països Catalans, 57 - Tel. 24 05 64
Marquès de Camps, 79 - Tel. 24 27 50
17190 SALT

SERVEI I VENDA DE PNEUMÀTICS
EQUILIBRATGES - ALINEACIÓ DE DIRECCIÓ

PNEUMÀTICS SALT S.L.

DESCOMPTES FINS A UN 45%. INFORMEU-VOS-EN!!

c/ Gavarres, 16 i 18
Tel. 40 10 73 - 17190 SALT

El Ter circula per Salt?

Enguany, que ha estat any de sequera, se'ns torna a plantejar una temàtica que darrerament políticament s'ha deixat abandonada. Es tracta d'establir correctament i científicament els cabals mínims que han de baixar pel riu Ter, des del Pasteral fins al mar, i naturalment al seu pas per Salt, per a finalitats ecològiques i sanitàries. Des que el Decret-llei de 1958 va autoritzar la derivació de 8 m3/segon cap a les comarques de Barcelona, el riu Ter aigües avall del Pasteral s'ha tornat més sec que una torrentera, i és molt fàcil de veure que la pèrdua del 20% dels seus cabals totals a favor de Barcelona li ha fet perdre totes les característiques que havia tingut tradicionalment com a riu normal.

A Salt aquest problema de la sequera i de l'escorrentia pel riu és potser, on es pot remarcar més, i agafa característiques pròpies perquè els cabals del Ter es queden dividits entre allò que passa pel llit com a circulació mínima i el cabal que passa per la sèquia Monar pels aprofitaments industrials.

L'esmentat Decret-llei 1958 establia que l'alçada de Girona -hom computà que seria per sota del pont de la Barca-, quedava garantit que el riu Ter hauria de tenir un cabal mínim circulant de 3 m3/segon. Aquest cabal mínim circulant de 3 m3/segon cal entendre'l que s'ha d'aforar instantàniament, és a dir, que per necessitats ecològiques i sanitàries a cada instant no pot deixar d'haver-hi 3 m3. Però quan es va redactar aquest decret, l'aforament del Ter es feia des del salt del Pasteral, i computant-ho en funció dels quilowats produïts, i ningú va pensar que a Salt, encara que baixessin 3 m3 riu avall, en subdividir-se els cabals entre la sèquia i el riu resultaria que molt poques vegades podríem tenir un Ter amb un cabal sanitari de 3 m3.

Curiosament, doncs, des de Montfullà a Girona, al riu Ter no hi solen passar gairebé mai els tres metres cúbics/segon que tenim garantits per llei, i per uns objectius tan importants com pot ser el tema de la sanitat i l'ecologia. I poques vegades hi ha qui se'n queixa i protesta davant de l'administració pública pertinent. El que

BARRIS SALA, S.L.

ENVELATS I DECORACIONS

Especialista en sostres de pavellons de totes mides, adornaments i cobertes d'alumini.

C/ Major, 302 - Tel. 23 13 68 17190 SALT

VENDA AL DETALL I A L'ENGRÒS

CATIFES
PERSIANES
CORTINES
CISTELLERIA

BOTIGA:
Rda. Ferran Puig, 9
Telèfon 20 22 84
Fax 20 88 96
17001
GIRONA

MAGATZEM:
Pompeu Fabra, 22
Telèfon 24 42 00
17190 SALT

és més paradoxal encara és que les indústries que tenen salts o centrals a l'es-mentada sèquia, com podrien ser les empreses Coma-Cros i Manufactures Gassol, en el moment de fer la derivació de les aigües cap a Barcelona foren indemnitzades per 100 i 600 milions respectivament perquè teòricament el transvassament els havia perjudicat en no poder aprofitar els recursos hidràulics derivats, dels quals administrativament en tenien una concessió.

Ara resulta que els que varen ser indemnitzats encara gaudeixen de cabals d'aigua suficient per la sèquia, i en canvi els ciutadans que pateixen la manca d'aigua pel llit del riu, resulta que a més de no disposar-ne, encara paguen en el rebut de l'aigua diverses taxes per les quals en unes s'amortitza la presa de Sau que regula el riu, i en d'altres el sanejament.

És inqüestionable que quan la Generalitat va instaurar les taxes de sanejament, amb les quals es grava a tots els ciutadans en funció del seu consum d'aigua, va fer uns preus diferents per cada conca hidrològica, atès que cada conca tenia unitat de caixa. És a dir, cada conca hidrològica té els seus propis ingressos i despeses per al sanejament de les aigües residuals. Però, queda absolutament clar que l'emmetzinament dels rius tant es fa per abocar-hi elements malèvols, com reduint-hi els cabals que no permetin la dissolució de les aigües brutes. Doncs bé, a la conca del Ter no s'ha compensat mai per part de la conca del Llobregat que cobra les taxes de sanejament de 8 m3/segon d'aigües provinents del Ter, el cost del sanejament causat per la pèrdua dels cabals que s'espoliaren en fer el transvassament, ni tampoc la part proporcional que pertocaria de la derivació. No és just que políticament no se n'hagi queixat mai ningú.

Cal reivindicar que pel riu Ter sempre, en tot el seu recorregut i en cada instant, és a dir, per segon, hi passin els tres m3 que estan garantits per llei. Cal que tinguem ben clar que tot allò que nosaltres no demanem, no cal dir que ningú no ens ho donarà pas. En conseqüència caldria que l'Administració assegurés l'escorrentia mínima sanitària, i a més a més potser caldria que mitjançant la intervenció del Parlament de Catalunya, l'antiga normativa de 1958 fos adequada a la realitat social d'avui dia, i les aigües del Ter fossin dedicades a la pròpia conca, és a dir, a les nostres comarques gironines.

Aquesta idea no podem pas considerar-la utòpica o obsoleta. Cal regular novament les aigües del Ter, per tal que quan circuli el Ter pel terme municipal de

Salt disposi d'un cabal normal, atès que actualment pràcticament no hi sol tenir-hi circulació. Per altra banda si es demostra que els cabals del Ter no són suficients per l'ecologia, tampoc no són prous per donar de beure als barcelonins, cal que ens plantegem d'una manera definitiva un nou subministrament hídric que sigui abundant, i que no hi hagin els inconvenients que té el Ter.

Per aquesta solució darrerament ja no es parla del riu Ebre, com s'havia fet fins ara, atesos els conflictes que aquesta qüestió podria dur, i sobretot ara que estem patint unes campanyes anticatalanes atiades des de fora mateix. Pel que sembla, la solució és portar l'aigua del Roine, ja que d'aquesta manera podrien aprofitar l'aqüeducte, no solament els catalans del Principat, sinó també els catalans del Rosselló.

Però, tots sabem que aquestes fites no s'empenyen si abans no hi ha ningú que ho reclami. Som-hi tots. Cal que reivindiquem els nostres drets, i fent-ho indirectament ajudarem a les comarques de Barcelona a resoldre per sempre el seu problema, que és que tenen massa gent per la poca aigua que poden disposar. Reclamant més aigua pel llit del Ter, quan passa per Salt, de fet el que estem provocant és la ràpida solució dels recursos hídrics pels barcelonins.

Francesc Ferrer i Gironès

Verdaguer, 150 anys

Dolça Catalunya
Pàtria del meu cor;
quan de tu s'allunya
d'enyorança es mor.

VERDAGUER, de "l'Emigrant".

Il.lustració: Pujol Carandell

Jacint Verdaguer i Santaló, conegut amb el nom popular de mossèn Cinto, en un país normal no necessitaria presentació. I, de fet, no en necessità fins fa quatre dies. Dissortadament, en aquests moments, per a les noves generacions de catalans el cantor de "Canigó", no és gaire més que un nom mig perdut com tants altres noms en la nebulosa del passat.

Qui fou, Mossèn Cinto Verdaguer?

Fou en primer lloc, un capella encarnat evangèlicament en un poble. Ell mateix considerà l'època més desgraciada de la vida els dos anys i mig que es trobà (1895-98) privat de celebrar la missa, per una sèrie de mals entesos que després ja es varen solucionar.

Les seves obres canten la Fe i la Pàtria. Fou un excursionista que va conèixer el país a fons; resseguí pam a pam la plana de Vic i la ciutat de Barcelona, la Marina, la Terra Ferma, i les tres muntanyes simbòliques del país: el Pirineu, el Montseny i Montserrat.

Per imperatius evangèlics, fou un home intensament preocupat pels problemes socials generats per la primera industrialització. La seva solidaritat amb els pobres, fins a deixar-hi tot el seu patrimoni -fins i tot el literari- s'ha fet proverbial. Sempre des de la seva fe incòlume, la seva solidaritat franciscana, el seu profund coneixement del país. "No em guanya ningú, en amor a Catalunya!", pogué escriure.

Verdaguer: Un clàssic de les lletres catalanes

Aquest any de 1995, s'acompleixen els cent cinquanta anys del seu naixement. Nat a Folgueroles el dia 17 de maig, dels deu als vint-i-cinc anys estudià al Seminari de Vic. Ben aviat es manifestà apassionat pel món de les lletres. L'any 1865 guanyà els primers guardons als Jocs Florals. L'any 1868, com a resposta a la Revolució de Setembre, compongué el *Qui com Déu?* Un poema teològic primícia del ressò èpic de l'*Atlàntida* (1877).

L'any 1870 cantà missa a l'ermita de Sant Jordi de Folgueroles "entre un dolmen i un altar". La Tercera Carlinada (1872) i la Primera República (1873) l'agafaren de vicari a la parròquia de Vinyoles d'Orís, on plantà un llorer. Amb fulles d'aquest llorer, l'any 1886 el bisbe Morgadas el coronà a Ripoll "Poeta de Catalunya", durant la restauració del Monestir; el mateix bisbe que l'any 1895 el deixaria tres anys sense missa.

Havia ja tingut lloc el Mil.lenari de Montserrat (1880-81), la composició de l'*Oda a Barcelona* (1883), la presentació del *Memorial de Greuges* al rei Alfonso XII (1885) i el triomf de *Canigó* (1886). Fou l'any que visità Terra Santa, després d'haver recorregut el Nord d'Àfrica (1883) i el Nord d'Europa fins a Sant Petersburg, aleshores capital de Rússia dels tsars.

L'any 1888 cantà l'Exposició Universal de Barcelona. I, com a resposta de la crisi social dels anys noranta, es lliurà en cos i ànima a socórrer els necessitats (llibre emblemàtic, *Caritat*, 1885). El cos foren les almoines; l'ànima, els

exorcismes (1889-1893). Les esbalaïdores transcripcions de les vidents podeu llegir-les en l'acurat estudi de Josep Junyent i Rafart *Manuscrits Verdaguerians de revelacions, exorcismes i visions* (Barcino, 1994).

Amb els llibres d'*Excursions i Viatges* (1887) retornà a la prosa catalana la dignitat perduda, i amb els articles *En defensa pròpia* (1895) es manifestà com un periodista agut i mordaç. Com els grans genis, morí pobre i estimat dels pobres i del poble el 10 de juny de 1902.

Després de la marginació a què el sotmeté el Noucentisme -salvant comptades excepcions-, i l'intent d'espanyolitzar-lo que hi hagué en la immediata postguerra (1945 i 1952), a partir de 1977 -centenari de l'*Atlàntida*- (i sobretot el 1986- centenari de *Canigó)*- començà a desvetllar-se en els àmbits universitaris un creixent interès envers mossèn Cinto, gràcies en bona part a les aportacions de Josep Maria de Casacuberta, notable investigador creador de l'Editorial "Barcino" i, dins la "Barcino", la "Biblioteca Verdagueriana".

En aquests darrers anys, des de la Universitat de Vic s'ha iniciat l'obra crítica -en vers i en prosa- de l'escriptor i han aparegut una sèrie d'estudiosos. Als noms de Joan Torrent i Fàbregas, Josep Maria Solà i Camps, mossèn Bonet i Baltà o Joaquim Molas, cal afegir-hi els de Ricard Torrents, Isidor Cònsul, Narcís Garolera o Llorenç Soldevila, només per esmentar-ne els principals.

Amb la publicació dels onze volums del vast epistolari iniciat per Casacuberta -i continuat per Joan Torrent (1959-1993)- han aparegut una sèrie de noves dades tant pel que fa a la vida, com a l'obra del Cantor del Canigó. I avui, per primer cop en la història de la literatura, veiem com des de les instàncies universitàries es comença a donar a Verdaguer el tractament propi d'un clàssic de les lletres catalanes.

Joan Carreres i Péra

CARROSSERIES

PIRINEUS, S.A.

Polígon Mas Aliu Telèfon 24 33 11 - Fax 24 37 51 AIGUAVIVA

L'Habitatge que buscàveu

a Salt i al millor preu!

Preu taxat

PÀRQUING OPCIONAL

Facilitats de pagament

Subvencions de la Generalitat fins al 10% a descomptar del preu.
Hipoteca suplementària sense despeses.

- **3 i 4** dormitoris
- **24** m² de sala d'estar-menjador
- **C**uina totalment eq uipada
- **A**rmaris encastats i folrats de fusta
- **A**ixetes monocomandament
- **D**avant ampli espai públic
- De **81** a **86** m² de superfície
- Trav. Sta. Eugènia, 50-52 / **Salt**

EUGESA
CONSTRUCTORA • IMMOBILIÀRIA

1970-1995 25è ANIVERSARI

C/ Major, 182 - SALT (Girona) - Tel. **23 55 61**

Fem realitat el vostre somni

Els primers programes de la Festa Major

Cal que aclarim que si fins avui coneixem els programes de la festa major del nostre Poble des de l'any 1925, no renunciem però a la possibilitat que n'hi hagi d'anys anteriors, i per aquesta raó demanem als nostres lectors que ens informin si entre els seus papers vells hi ha algun Programa d'anys anteriors o bé dels anys 1940 al 1945, que tampoc hem trobat.

Els llibrets que s'han editat per posar-hi el programa d'actes de les nostres Festes Majors, ens mostren de primer antuvi la sensibilitat de les persones que han tingut cura de la seva edició, des de la redacció fins a la impressió. Difícilment podrem conèixer el per què dels diferents formats, del tractament tipogràfic o de les portades, dels textos literaris, dels anuncis publicitaris.

Només el Full Parroquial de Sant Cugat de Salt s'ha publicat amb més constància que el programa de la festa major, i són les úniques referències històriques que en molts anys tenim en publicacions periòdiques de Salt.

La portada del "Programa" del 1931 ens situa el poble entre Catalunya i la República Catalana.

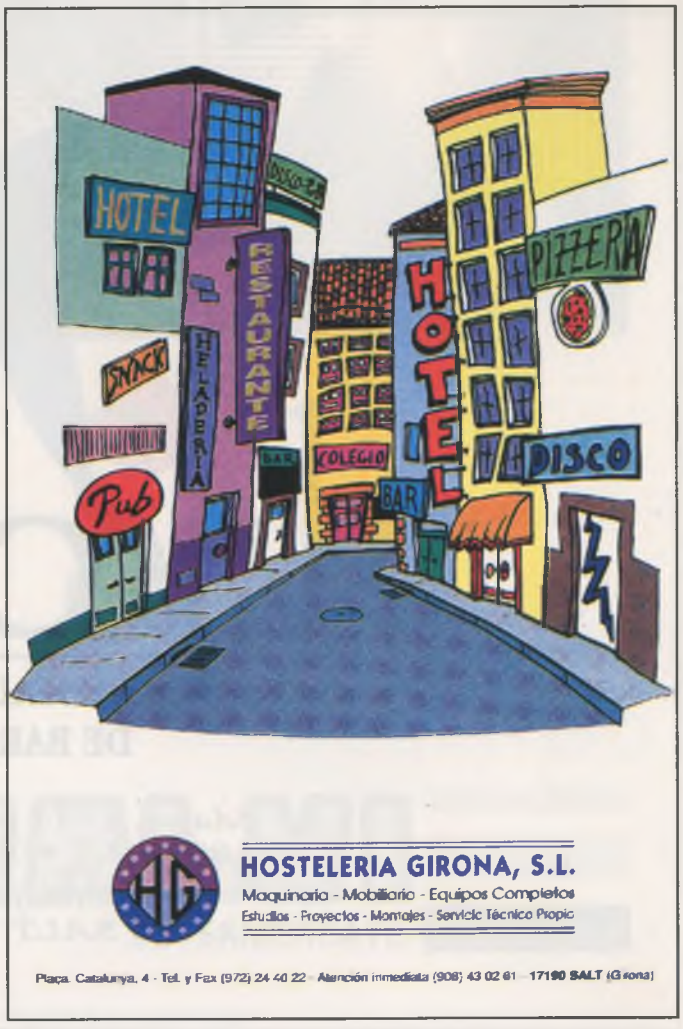

Els primers programes de la Festa Major

Els primers "Programes" que coneixem són austers, la majoria van ser impresos a dues tintes, alguns amb grafismes.o dibuixos al.legòrics de la nostra Vila. Les pàgines interiors sense dibuixos ni fotografies, entre els anuncis publicitaris i la programació dels actes de la Festa i algun text literari van ser fins l'any 1948 la configuració anual d'aquesta publicació.

"El Programa" del 1948 va iniciar una nova etapa que sense interrupció es va imprimir a Gràfiques BAT de Salt, fins l'any 1962. Catorze anys imprès amb el mateix format, es caracteritzen per la incorporació de fotografies i dibuixos a les portades i pàgines interiors, amb un tractament molt acurat de l'edició. La portada de l'any 1948 que reproduïm és ben representativa d'aquesta nova etapa.

La reproducció de l'aquarel.la de Jaume Roca i Delpech és una bona mostra de la sensibilitat de qui va decidir que aquell any "El Programa" havia de retre homenatge a un artista amb arrels molt fondes en el nostre Poble,

Jaume Bosch i Termes

És de ressaltar aquesta portada del 1948 del programa, imprés a Gràfiques BAT de Salt.

"la Caixa"

CAIXA D'ESTALVIS I PENSIONS DE BARCELONA

Major, 173 - plaça Llibertat, 1
17190 SALT • Tels. 972 - 23 77 11

Major, 301
17190 SALT • Tel. 23 50 10

Amb les Festes i les Tradicions

Salt

VALVI
SUPERMERCATS

JAUME PUEBLA GIRONÈS

C I S T E L L E R

Carrer Major, 203 - Telèfon 23 84 60 - 17190 **SALT**

GARATGE INTERNACIONAL

ROBERT VIDAL, SA.

SERVEI OFICIAL

FIAT LANCIA

Ctra. Girona - Anglès (Afores Salt)
Tels. 24 12 12 (vendes) - 23 15 61 (garatge) - **SALT** (Girona)

assessoria d'empreses

gabinet d'economistes i titulars mercantils

joan ribas
josep àlvarez

Plaça Marquès de Camps, 1, 2a planta
17001 GIRONA

Tel. 21 06 73
Fax 20 98 19

TALLERS

JUNPA, S.L.

SERRALLERIA
FUSTERIA METÀL.LICA - PVC
I ALUMINI

Polígon Industrial Mas Aliu
Telèfon (972) 23 95 92 - Fax (972) 23 11 44
17181 AIGUAVIVA (Girona)

.PARRAMON.
F L E C A

Carrer Llarg, 31 - Telèfon 23 65 46 - 17190 SALT

JOSEP LL. VÀZQUEZ

INSTAL·LACIONS

ELECTRICITAT
CALEFACCIÓ
FONTANERIA
GAS

C/ Major, 234 - Tel. 23 43 70
C/ Joan Maragall, 6 - Tel. 23 76 21 17190 SALT

Bar Olivet

TAPES VARIADES
ENTREPANS
ESMORZARS
BERENARS

tracte familiar

C/. Manuel de Falla, 38 - Tel. 24 46 35 - **SALT**

LA FARGA

REVISTA DE SALT

Us desitja una molt bona Festa Major!!

ELECTROMOTOR

REPARACIÓ ELÈCTRICA DE L'AUTOMÒBIL

PATRICI AMAT

Servei i manteniment de Carretilles elevadores **LAURAK**

Passeig Països Catalans, 244
Tel. 23 25 61

17190 SALT (Girona)

FRED i CALOR

GIRONA

AIRE CONDICIONAT I CALEFACCIÓ

C/. R. Sambola, 13
17190 SALT

Tel. 24 29 70
Fax 40 22 32

PRODUCTOS INNOVADORES

QUE SE ANTICIPAN

A SUS NECESIDADES.

ABSOLUTA DEDICACION.

UN SERVICIO TELEFONICO

24 HORAS.

ALGO NOS IMPULSA

Innovación

A CREAR NUEVAS

FORMAS DE LLEGAR

A USTED:

EL ESPIRITU DE SUPERACION

Central Hispano

OCASO

75 AÑOS SEGUROS

ANIVERSARIO

OCASO
1920-1995